

В. В. КОСТИНА

**РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

Навчально-методичний посібник

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ХОГОКЗ

В. В. КОСТИНА

**РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

Навчально-методичний посібник

Харків
“ХОГОКЗ”
2020

УДК 37.06:364.07(072)
DOI 10.26697/SRI.KRPOCH/Kostina.V.V.1.2020
К 72

Рекомендовано
Вченою радою
Науково-дослідного інституту ХОГОКЗ
(протокол № 1 від 10.08.2020 р.)

Автор – укладач
Костіна В. В.
доктор педагогічних наук, доцент

Рецензенти:

Дмитренко Т. О. – доктор педагогічних наук, професор,
Науково-дослідний інститут ХОГОКЗ

Нагасв В. М. – доктор педагогічних наук, професор,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Костіна В.В.

К 72 Ресурсне забезпечення соціальної роботи: навч.-метод. посіб. Харків :
ХОГОКЗ, 2020. 100 с. doi:10.26697/SRI.KRPOCH/Kostina.V.V.1.2020

Навчально-методичний посібник «Ресурсне забезпечення соціальної роботи» містить п'ять розділів: у першому - надано інформацію про особливості вивчення навчальної дисципліни; у другому – перелік літератури для роботи за тематичними розділами лекцій; у третьому - матеріали для підготовки до семінарських занять; у четвертому - методичні рекомендації до виконання ІНДЗ; у п'ятому - рекомендації з виконання самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Посібник може використовуватись для підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності «Соціальна робота», слухачів післядипломної освіти, перепідготовки та підвищення кваліфікації соціальних працівників у системі педагогічної освіти.

УДК 37.06:364.07(072)

Видання розміщується в міжнародних базах даних і репозиторіях:
Crossref, Google Scholar, EndNote Click, CORE, eKRPOCH та ін.
Видано за рахунок автора.

© Костіна В. В., 2020.

© ХОГОКЗ, оформлення, 2020.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
РОЗДІЛ 2 ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ТЕМАТИЧНИМИ РОЗДІЛАМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ.....	35
РОЗДІЛ 3 МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (С/З).....	41
С/З №1 Настановне заняття.....	41
С/З №2 Особливості діяльності фахівця соціальної галузі з ресурсозабезпечення.....	42
С/З №3 Можливості використання SWOT-аналізу у практиці соціальної роботи.....	43
С/З №4 Особливості фіндрейзингової діяльності фахівців соціальної галузі в сучасних умовах.....	47
С/З №5 Оцінка ефективності соціальної роботи як її ресурс.....	48
С/З №6 Практичні аспекти роботи соціальних інституцій, що здійснюють ресурсне забезпечення соціальної роботи.....	49
С/З №7 Практика надання послуг в інклюзивно-ресурсному центрі.....	49
С/З №8 Практика надання послуг в інформаційно-ресурсних центрах спеціалізованих інституцій, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик».....	50
С/З №9 Практика надання послуг в ресурсному гендерному центрі	51
С/З №10 Особистісно-професійні ресурси соціального працівника	52
С/З №11 Практики збереження та зміцнення здоров'я в роботі соціальних працівників	52
С/З №12 Практики ресурсозбереження з дітьми та молоддю з ООП та людьми літнього віку	53
С/З №13 Практики ресурсозбереження з дітьми та молоддю з сімей зі СЖО та особами з залежною поведінкою.....	54
С/З № 14 Підсумкове заняття.....	55
РОЗДІЛ 4 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДЗ.....	56
4.1 Правила виконання ІНДЗ.....	56
4.2 Правила оформлення ІНДЗ.....	57
РОЗДІЛ 5 ОСНОВНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	63
5.1 Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.....	63
5.2 Організація змісту та оформлення методичної папки.....	67

В. В. КОСТІНА

Додатки.....	68
Додаток А Основна література до дисципліни «Ресурсне забезпечення соціальної роботи».....	68
Додаток Б Титульний аркуш ІНДЗ.....	78
Додаток В Перелік основних термінів.....	79
Додаток Г Контрольні питання до іспиту з дисципліни «Ресурсне забезпечення соціальної роботи».....	84
Додаток Д Орієнтовні теми для здійснення ІНДЗ з дисципліни «Ресурсне забезпечення соціальної роботи».....	87
Додатки Ж Інформаційні матеріали до С/ПЗ №2.....	88
Додатки К Інформаційні матеріали до С/ПЗ №2.....	89
Додаток Л Інформаційні матеріали до С/ПЗ №10.....	93

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

ПЕРЕДМОВА

Відповідно до вимог сучасної системи освіти кількість годин, що відводиться на самостійну роботу здобувачів вищої освіти, збільшується, тому потребує розробки питання методичного забезпечення здобувачів вищої освіти щодо здійснення відповідного виду діяльності.

Дане видання складається з п'яти розділів. У першому розділі наведено робочу програму дисципліни «Ресурсне забезпечення соціальної роботи», що допоможе здобувачам вищої освіти у мотивуванні власної самостійної роботи, розкритті логічної структури курсу.

Матеріал другого розділу надасть здобувачам вищої освіти можливості більш свідомого засвоєння основних питань курсу за допомогою самостійного опрацювання літературних джерел.

У третьому розділі містяться методичні вказівки щодо семінарсько-практичних занять: плану практичного заняття у вигляді переліку питань для самостійної підготовки, а також практичних завдань, серед яких є індивідуальні та групові для поповнення власних методичних знань і умінь. Маємо надію, що це сприятиме підвищенню якості професійної підготовки, а також набуттю професійної компетентності здобувачами вищої освіти у процесі навчання.

Четвертий розділ методичних рекомендацій присвячено підготовці індивідуальних науково-дослідних завдань. Враховуючи специфіку даного виду діяльності, і труднощі, які виникають у здобувачів вищої освіти, тут подано методичні матеріали, за допомогою яких здобувачі вищої освіти більш ефективно зможуть виконати всі етапи роботи над індивідуальним науковим дослідженням, починаючи від вибору теми та закінчуючи аналізом його результатів.

Зміст п'ятого розділу методичних рекомендацій сприятиме формуванню вмінь здобувачів вищої освіти здійснювати самоконтроль й самооцінювання в процесі навчання, оскільки містить критерії оцінювання різних видів навчальної роботи, а також пояснення щодо системи підсумків й оцінювання підготовки здобувачів вищої освіти з дисципліни «Ресурсне забезпечення соціальної роботи». У додатковій частині можна знайти необхідні пояснення з підготовки окремих завдань семінарських занять, а також теми навчальних проєктів.

Сподіваємося, що викладені рекомендації сприятимуть більш повному розкриттю можливостей та самовдосконаленню здобувачів вищої освіти у процесі самостійної роботи з курсу «Ресурсне забезпечення соціальної роботи». Будемо особливо вдячні за конструктивну співпрацю здобувачам вищої освіти і викладачам.

1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 23 Соціальна робота	Нормативна	
	Напрямок підготовки 321 Соціальна робота		
Модулів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): Бакалавр соціальної роботи, Соціальний працівник	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: ресурсна карта-модель, навчальний проект (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		2-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: – 4 аудиторних – 48/12 самостійної роботи здобувач вищої освіти – 72/108	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		22 год.	58 год.
Індивідуальні завдання: 50 год.			
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 48/72

для заочної форми навчання – 12/108

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

ВСТУП

Ресурсне забезпечення є важливим компонентом соціальної роботи, який зумовлює її ефективність, що вимагає спеціальної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі до його здійснення.

У науці та практиці соціальної роботи накопичено чималий закордонний та вітчизняний досвід, який мають опанувати фахівці соціальної галузі для формування професійної компетентності у зазначеному напрямі. Під час занять здобувачі вищої освіти ознайомляться з теоретичними засадами та практичними аспектами ресурсного забезпечення у галузі соціальної допомоги різним категоріям клієнтів в умовах різних соціальних інституцій.

Дисципліна «Ресурсне забезпечення соціальної роботи» є нормативною для підготовки бакалаврів за спеціальністю «Соціальна робота». Програмою передбачено засвоєння здобувачами вищої освіти трьох змістових модулів:

- 1) теоретичні основи професійної діяльності з ресурсного забезпечення у соціальній роботі;
- 2) практичні основи ресурсного забезпечення у соціальній галузі;
- 3) методичні аспекти соціальної роботи з ресурсного забезпечення у соціальній галузі.

Вивчення курсу завершується іспитом.

Навчальна програма розрахована на здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітніми програмами підготовки бакалаврів, а також на слухачів факультетів підвищення кваліфікації та перепідготовки соціальних працівників. Вона може бути використана для проведення науково-методичних семінарів з працівниками соціальних служб, а також серед громадськості.

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ЗВО та узгоджена з приблизного структурного змісту навчального курсу, рекомендованого Європейською Кредитно-Трансферною Системою (ECTS).

2 Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: ознайомлення здобувачів вищої освіти з теорією та практикою ресурсного забезпечення діяльності у сфері соціальної допомоги.

Провідними завданнями пропонованої дисципліни є:

- вивчення теоретичних основ аналізу та пошуку ресурсів у сфері соціальної роботи;

- ознайомлення з практичними аспектами пошуку, залучення та ефективного використання ресурсів у сфері соціальної роботи.

У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають опанувати **компетентності**: а) *загальні* (здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність планувати та управляти часом; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово з питань ресурсного забезпечення у соціальній роботі; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у галузі соціальної роботи; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; б) *спеціальні* (розуміння теоретичних засад професійної діяльності з ресурсного забезпечення в соціальній роботі з різними соціальними групами, видів ресурсного забезпечення, вимог до фахівця соціальної галузі, що займається ресурсним забезпеченням у соціальній роботі; змісту, методів ресурсного забезпечення у різних соціальних інституціях; вміння виявляти потреби різних категорій клієнтів соціальної роботи та здійснювати пошук ресурсного забезпечення у наданні соціальних послуг; здатність здійснювати професійну діяльність із залучення додаткових ресурсів під час надання соціальних послуг; здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів з метою підвищення ефективності соціальної роботи; знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення як її важливого ресурсу; здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади як важливих ресурсів соціальної роботи; здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах як важливий ресурс фахівця соціальної галузі; знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб як важливих зовнішніх

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

ресурсів у соціальній сфері; здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці як важливий ресурс фахівців соціальної роботи; здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах як ресурс підвищення ефективності у наданні соціальних послуг; здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів; здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей; здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу як важливих елементів ресурсного забезпечення; здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності; здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи).

Програмними результатами навчання є такі:

1 - здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами;

3 - ідентифікувати, формулювати і вирішувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід;

12 - визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної (соціально-педагогічної) роботи для виконання завдань професійної діяльності;

13 - використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів;

16 - застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та координації діяльності соціальних робітників, педагогічних працівників, волонтерів, іншого персоналу;

17 - виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для вирішення їхніх проблем, виходу із складних життєвих обставин ;

23 - конструювати процес та результат соціальної (соціально-педагогічної) роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

3 Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Теоретичні основи професійної діяльності з ресурсного забезпечення у соціальній роботі

Тема 1.1 Ресурсне забезпечення у галузі соціальної допомоги як наукова проблема

Ресурсний підхід у соціальній роботі. Поняття «ресурс» та «ресурсне забезпечення» у соціальній галузі. Суть і особливості ресурсного забезпечення. Класифікація ресурсів у сфері соціальної роботи.

Література [баз.: 1, 2, 3, 5, 9, 10, 12, 16, 17, 18, 25, 29, 30, 31, 33, 35, 38, 43, 44, 45, 51, 52, 57, 58; доп.: 59, 60, 80, 97, 113, 117].

Тема 1.2 Зовнішні ресурси соціальної роботи

Роль соціальних інституцій у ресурсному забезпеченні соціальної роботи. Суть і особливості роботи інформаційно-ресурсних центрів. Надання соціальних послуг у спеціалізованих соціальних інституціях для ресурсного забезпечення роботи у соціальній галузі.

Література [баз.: 1, 2, 5, 10, 16, 18, 19, 20, 21, 24, 29, 30, 32, 33, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 58; доп.: 61, 65, 81, 86, 87, 103, 106, 112, 118, 120].

Тема 1.3 Внутрішні ресурси соціальної роботи

Роль професіоналізму та особистісного потенціалу соціальних працівників у ресурсному забезпеченні соціальної роботи. Комунікативна професійна компетентність соціального працівника. Комунікативні професійно значущі якості соціального працівника. Методика вступу в контакт і ведення діалогу. Шляхи встановлення контакту. Рівні спілкування. Імідж у роботі соціального працівника.

Література [баз.: 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 14, 16, 25, 27, 28, 29, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 52, 54; доп.: 62, 63, 66, 73, 88, 89, 114, 115, 116, 117].

Тема 1.4 Аналіз ризиків та менеджмент соціальної роботи як її ресурс

Суть і особливості використання SWOT – аналізу у менеджменті соціальної роботи. Використання SWOT – аналізу з метою визначення стратегічних цілей роботи у певній соціальній інституції (або певному проєкті) як її ресурс. Менеджмент соціальної роботи на макро та мікрорівнях. Технології мотивації праці у соціальній галузі.

Література [баз.: 1, 3, 5, 11, 13, 14, 16, 20, 21, 29, 35, 52, 55, 56; доп.: 72, 107].

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Тема 1.5 Файндрейзингова діяльність у соціальній роботі

Суть і особливості діяльності з залучення ресурсів у соціальній галузі. Методи організації пошуку ресурсів: краудфандинг; використання ресурсів інтернету; реклама та ін.

Література [баз.: 1, 2, 10, 33, 35; доп.: 59, 60, 81, 113, 120].

Тема 1.6 Аналіз результативності та ефективності соціальної роботи як її ресурс

Суть і особливості аналізу ефективності соціальної роботи. Критерії ефективності соціальної роботи та особливості їх вимірювання. Використання інформаційно-комунікаційних технологій як ресурс соціальної роботи. Технології вимірювання і контролю результатів праці як ресурс соціальної роботи.

Література [баз.: 1, 2, 3, 5, 10, 13, 19, 20, 21, 25, 27, 29, 33, 35, 42, 44, 45, 46, 52, 54].

Змістовий модуль 2

Практичні основи ресурсного забезпечення у соціальній галузі

Тема 2.1 Соціальні інституції, що здійснюють функції ресурсного забезпечення у соціальній галузі

Суть і особливості роботи інформаційно-ресурсних центрів. Практика надання соціальних послуг у спеціалізованих соціальних інституціях для ресурсного забезпечення роботи у соціальній галузі.

Література [баз.: 24, 30, 33, 51, 57; доп.: 59, 60, 112, 113].

Тема 2.2 Зміст та організація ресурсного забезпечення в інклюзивно-ресурсних Центрах

Категорії отримувачів послуг у інклюзивно-ресурсних центрах. Практика надання соціальних послуг у інклюзивно-ресурсних центрах.

Література [баз.: 10; доп.: 79, 111, 112].

Тема 2.3 Зміст та організація ресурсного забезпечення в інформаційно-ресурсних центрах спеціалізованих інституцій, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик»

Категорії отримувачів послуг у інформаційно-ресурсних центрах СССДМ. Практика надання послуг у інформаційно-ресурсних центрах СССДМ. Практика надання послуг у інформаційно-ресурсних центрах, що працюють з молоддю з «физикованою поведінкою».

Література [баз.: 10, 24, 43, 51].

Тема 2.4 Зміст та організація ресурсного забезпечення в гендерному ресурсному центрі

Категорії отримувачів послуг у гендерному ресурсному центрі.
Практика надання послуг у гендерному ресурсному центрі.

Література [баз.: 10, 35, 45; доп.: 117].

Змістовий модуль 3

**Методичні аспекти соціальної роботи
з ресурсного забезпечення у соціальній галузі**

Тема 3.1 Ресурсне забезпечення потенціалу соціальних працівників

Поняття «особистісно-професійний потенціал фахівця соціальної галузі». Методики визначення ресурсів та резервів власного особистісно-професійного потенціалу.

Література [баз.: 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 14, 15, 16, 18, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 42, 44, 49, 50, 54, 56; доп.: 62, 63, 64, 66, 68, 74, 77, 78, 81, 82, 85, 88, 89, 90, 91, 94, 98, 100, 108, 109, 114, 115, 116, 121, 122].

Тема 3.2 Здоров'язбережувальні практики як ресурс розвитку особистісно-професійного потенціалу фахівця соціальної роботи

Суть здоров'язбережувальної діяльності у роботі фахівців соціальної галузі. Практики здоров'язбережувальної діяльності у роботі фахівців соціальної галузі. Профілактика професійного вигорання фахівців соціальної галузі.

Література [баз.: 8, 10, 12, 15, 16, 18, 22, 23, 45, 50, 53; доп.: 61, 67, 69, 71, 73, 76, 78, 82, 86, 95, 96, 102, 103, 108, 110].

Тема 3.3 Ресурсне забезпечення соціальної роботи з дітьми та молоддю з ООП

Суть та особливості соціальної роботи з аналізу та відновлення ресурсів з дітьми та молоддю з ООП. Практика ресурсного забезпечення соціальної роботи з дітьми та молоддю з ООП.

Література [баз.: 2, 10, 12, 16, 18, 19, 29, 32, 33, 35, 38, 39, 45, 46, 49, 50, 53; доп.: 65, 72, 79, 111, 112, 118].

Тема 3.4 Ресурсне забезпечення соціальної роботи з особами з залежною поведінкою

Суть та особливості соціальної роботи з аналізу та відновлення ресурсів з особами з залежною поведінкою. Практика ресурсного забезпечення соціальної роботи з особами з залежною поведінкою.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Література [баз.: 2, 3, 10, 15, 16, 18, 19, 24, 35, 45, 46, 49, 50; доп.: 61, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 76, 77, 78, 82, 83, 84, 86, 91, 93, 94, 101, 102, 103, 108, 110].

***Тема 3.5* Ресурсне забезпечення соціальної роботи з особами літнього віку**

Суть та особливості соціальної роботи з аналізу та відновлення ресурсів з особами літнього віку. Практика ресурсного забезпечення соціальної роботи з особами літнього віку.

Література [баз.: 2, 10, 19, 45, 46, 49; доп.: 68, 89].

***Тема 3.6* Ресурсне забезпечення соціальної роботи з дітьми та молоддю з сімей зі СЖО**

Суть та особливості соціальної роботи з аналізу та відновлення ресурсів дітей та молоді з сімей зі СЖО. Практика ресурсного забезпечення соціальної роботи з дітьми та молоддю з сімей зі СЖО.

Література [баз.: 2, 10, 16, 18, 19, 24, 29, 32, 33, 35, 36, 45, 46, 49, 50, 57; доп.: 61, 64, 65, 99, 101, 103, 104, 105, 106, 109, 119].

В. В. КОСТИНА

4 Структура залікових кредитів
Заліковий кредит 1

Тема		Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
№ з/п	Назва	Аудиторна робота			
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	ІНДЗ
Змістовий модуль 1 – Теоретичні основи професійної діяльності з ресурсного забезпечення у соціальній роботі					
1	Ресурсне забезпечення у галузі соціальної допомоги як наукова проблема	1/2	1/2	0,5	Вибір теми для здійснення ІНДЗ
2	Зовнішні ресурси соціальної роботи	2/2	2/1	0,5	
3	Внутрішні ресурси соціальної роботи	3/2	2/1	1	
4	Аналіз ризиків та менеджмент соціальної роботи як її ресурс	4/2	3/2	2	
5	Файндрейзингова діяльність у соціальній роботі	5/2	4/2	1	
6	Аналіз результативності та ефективності соціальної роботи як її ресурс	6/2	5/2	1	
Годин разом		12	10	6	2

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Залікові кредити 2-3

Тема		Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
№ з/п	Назва	Аудиторна робота			
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	ІНДЗ
Змістовий модуль 2 – Практичні основи ресурсного забезпечення у соціальній галузі					
7	Соціальні інституції, що здійснюють функції ресурсного забезпечення у соціальній галузі	7/2	6/2	2	Підготовка навчального проекту з ресурсного забезпечення у соціальній галузі
8	Зміст та організація ресурсного забезпечення в інклюзивно-ресурсних Центрах	–	7/2	1	
9	Зміст та організація ресурсного в інформаційно-ресурсних центрах спеціалізованих інституцій, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик»	–	8/2	1	
10	Зміст та організація ресурсного забезпечення в гендерному ресурсному центрі	–	9/2	1	
Годин разом		2	8	5	45

В. В. КОСТИНА
Заліковий кредит 4

Тема		Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
№ з/п	Назва	Аудиторна робота			
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	ІНДЗ
Змістовий модуль 3 – Методичні аспекти соціальної роботи з ресурсного забезпечення у соціальній галузі					
11	Ресурсне забезпечення потенціалу соціальних працівників	8/2	10/2	2	Діагностування власного особистісно-професійного потенціалу та оформлення ресурсної мапи-моделі
12	Здоров'язберезувальні практики як ресурс фахівця соціальної роботи	9/2	11-12/4	3	
13	Ресурсне забезпечення соціальної роботи з дітьми та молоддю з ООП та людьми літнього віку	10/1	13/2	4	
14	Ресурсне забезпечення соціальної роботи з особами з залежною поведінкою та дітьми та молоддю з сімей із СЖО	10/1	14/2	4	
Годин разом		6	10	11	3

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**5 Теми семінарських занять**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Настановне семінарське заняття	2
2	Особливості діяльності фахівця соціальної галузі з ресурсозабезпечення	2
3	Можливості використання SWOT-аналізу у практиці СР	2
4	Особливості фіндрейзингової діяльності фахівців соціальної галузі в сучасних умовах	2
5	Оцінка ефективності соціальної роботи	2
6	Практичні аспекти роботи соціальних інституцій, що здійснюють ресурсне забезпечення соціальної роботи	2
7	Практика надання послуг в інклюзивно-ресурсному центрі	2
8	Практика надання послуг в інформаційно-ресурсних центрах спеціалізованих інституцій, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик»	2
9	Практика надання послуг в ресурсному гендерному центрі	2
10	Особистісно-професійні ресурси соціального працівника	2
11	Практики збереження та зміцнення здоров'я в роботі соціальних працівників	2
12	Практики ресурсозбереження з дітьми та молоддю з ООП та людьми літнього віку	2
13	Практики ресурсозбереження з дітьми та молоддю з сімей зі СЖО та особами з залежною поведінкою	2
14	Підсумкове заняття	2
	Загалом	28

В. В. КОСТИНА
6 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Настановне семінарське заняття	0,5
2	Особливості діяльності фахівця соціальної галузі з ресурсозабезпечення	0,5
3	Можливості використання SWOT-аналізу у практиці СР	1
4	Особливості фіндрейзингової діяльності фахівців соціальної галузі в сучасних умовах	2
5	Оцінка ефективності соціальної роботи	1
6	Практичні аспекти роботи соціальних інституцій, що здійснюють ресурсне забезпечення соціальної роботи	1
7	Практика надання послуг в інклюзивно-ресурсному центрі	2
8	Практика надання послуг в інформаційно-ресурсних центрах спеціалізованих інституцій, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик»	1
9	Практика надання послуг в ресурсному гендерному центрі	1
10	Особистісно-професійні ресурси соціального працівника	1
11–12	Практики збереження та зміцнення здоров'я в роботі соціальних працівників	5
13	Практики ресурсозбереження з дітьми та молоддю з ООП та людьми літнього віку	4
14	Практики ресурсозбереження з дітьми та молоддю з сімей зі СЖО та особами з залежною поведінкою	4
	Загалом с/р	22(52)
	Загалом ІНДЗ	50(50)
	Загалом с/р+ІНДЗ	72(108)

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

7 Завдання для самостійної роботи

1. Складіть схему-модель основних складників ресурсного забезпечення соціальної роботи та покажіть взаємозв'язки між ними.

2. Складіть порівняльну таблицю 1 «Види ресурсів, необхідних для соціально-педагогічної діяльності» (див. джерело № 1, с. 74).

Таблиця 1

«Види ресурсів, необхідних для соціально-педагогічної діяльності»

№	Вид ресурсів	Характеристика	Значення для виконання СПД

3. Ознайомтеся з нормативним підґрунтям ресурсного забезпечення соціальної роботи в Україні. Заповніть таблицю 2 «Нормативні засади ресурсного забезпечення соціальної роботи в Україні»

Таблиця 2

«Нормативні засади ресурсного забезпечення соціальної роботи в Україні»

№	Назва нормативного документу	Характеристика змісту документу стосовно ресурсного забезпечення	Ознаки порівняння

4. Під час кожного практичного заняття, заповнюйте таблицю 3:

Таблиця 3

Практичні аспекти роботи соціальних інституцій, що здійснюють ресурсне забезпечення соціальної роботи

№	Назва соціальної установи	Соціальні групи клієнтів, що обслуговуються	Соціальні працівники	Методи ресурсного забезпечення	Характеристика роботи

5. Охарактеризуйте проблеми, які вирішує соціальний працівник під час здійснення роботи з пошуку, збагаченню та залученню ресурсів у соціальній установі з різними групами клієнтів.

6. Гуртуючись на власному особистісному або фаховому досвіді, опишіть приклад конкретної соціальної роботи з певною групою клієнтів за таким планом, що передбачає здійснення ресурсного забезпечення (об'єкт та суб'єкт допомоги, мета, завдання, напрями, методи ресурсного забезпечення, результат).

В. В. КОСТІНА

7. Охарактеризуйте різновиди професійних завдань, що потребують пошуку та залученню ресурсів з різними групами клієнтів.

8. Розробіть модель ресурсозабезпечення у спеціалізованих закладах соціальної допомоги.

9. Розробіть модель ресурсозабезпечення у закладах освіти.

10. Проведіть тестування (тест для претендентів на роботу в соціальних службах), й ознайомившись з його результатами, складіть план подальшої діяльності та підберіть відповідні методики розвитку чи корекції певних значущих професійних характеристик (див. додаток Ж).

11. На основі проведеного тестування та спираючись на зміст Додатку К, розробіть проект та запропонуйте певні засоби, що дозволять управляти Вам у певній соціальній організації найбільш оптимально, враховуючи всі свої характеристики: приватизм, велфаризм, клієнталізм, толерантність, а також характеристики можливих підлеглих.

12. Ознайомтеся із закордонним досвідом професійної підготовки фахівців соціальної галузі та складіть таблицю 4 «Досвід професійної підготовки фахівців соціальної галузі як ресурс їхньої майбутньої діяльності»:

Таблиця 4

Досвід професійної підготовки фахівців соціальної галузі
як ресурс їхньої майбутньої діяльності

№	Назва країни	Характеристика змісту ресурсного забезпечення	Можливості для використання в Україні

13. Розкрийте особливості роботи з пошуку та залученню ресурсів з: а) дітьми-сиротами; б) молоддю з залежною поведінкою; в) дітьми та молоддю з особливими освітніми потребами; г) хворими самотніми людьми літнього (похилого) віку; д) дітьми та молоддю з сімей зі СЖО.

14. Розробіть конкретний проект (програму) соціальної роботи з відновлення, пошуку та залученню ресурсів з певною групою клієнтів.

15. Доберіть методичне забезпечення до проекту (програми) соціальної роботи з відновлення, пошуку та залученню ресурсів з певною групою клієнтів: а) сім'ями групи «соціального ризику»; б) дітьми та молоддю з ООП; в) особами з залежною поведінкою; г) дітьми «вулиці»; д) особами літнього віку; ж) переселенцями; з) соціальними працівниками, схильними до соціального вигорання тощо.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

16. Дайте характеристику роботи з відновлення, пошуку та залученню ресурсів з певною групою клієнтів за планом: а) особливості; б) сфери застосування; в) суть (етапи діяльності); г) характеристика методичного забезпечення певних етапів.

17. На основі аналізу наукової літератури визначте тенденції розвитку системи соціальної роботи у напрямі ресурсозабезпечення в сучасних умовах.

18. Дайте порівняльну характеристику роботи з ресурсозабезпечення у:

- а) інклюзивно-ресурсному центрі;
- б) ресурсному гендерному центрі;
- в) інформаційно-ресурсних центрах спеціалізованих інституцій, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик».

8 Індивідуальні завдання

Завдання № 1. Розробка проекту соціальної роботи з відновлення, пошуку та залученню ресурсів з певною групою клієнтів

Тематика для виконання ІНДЗ

Соціально робота з певною групою клієнтів:

- а) з хворими самотніми людьми похилого віку;
- б) з сім'ями групи «соціального ризику»;
- в) дітьми та молоддю девіантної та кримінальної поведінки, що є у конфлікті з законом;
- г) дітьми та молоддю з ООП;
- д) з особами з залежною поведінкою;
- ж) з дітьми, що позбавлені батьківського піклування;
- з) з соціальними працівниками, що схильні до соціального вигорання.

Методика виконання ІНДЗ:

Виконання завдання здійснюється таким чином: здобувач вищої освіти обирає команду та розробляє проект діяльності з відновлення, пошуку та залученню ресурсів з певною групою клієнтів і публічно захищає його разом з командою на підсумковому семінарському занятті. Матеріали розробленого проекту оформляють у такому вигляді:

- 1) титульний аркуш (проект...),
- 2) опис соціальної проблеми (суть проблеми, категоріальний апарат, актуальність роботи, мета, завдання, власний внесок у вирішення проблеми);
- 3) модель соціальної роботи із відновлення, пошуку та залучення ресурсів (об'єкти, суб'єкти, напрями діяльності, результати діяльності);
- 4) зміст діяльності та її організаційне забезпечення (технологія чи методика роботи: етапи соціальної роботи із відновлення, пошуку та залучення ресурсів, які необхідні для вирішення проблеми клієнтів);
- 5) додатки (приклади, методичні матеріали).

Якість виконання завдання оцінюється за загальними критеріями (актуальність, практична значущість, особистий внесок автора, обґрунтованість, культура доповіді, оформлення).

Завдання № 2. Діагностування власного особистісно-професійного потенціалу та оформлення ресурсної мапи-моделі.

Структура виконання завдання:

- а) ознайомитися з еталонною моделлю фахівця соціальної галузі та методиками вимірювання певних її показників;

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

- б) проведення власного діагностування особистісно-професійного потенціалу за пропонованими методиками;
- в) складання власної мапи-моделі фахівця та визначення власних ресурсів та резервів.
- г) оформлення висновків та плану дій щодо подальшого розвитку власного особистісно-професійного потенціалу.

9 Методи навчання

Лекційні зняття, семінарські заняття, практично-семінарські заняття на базах партнерської з ЗВО мережі закладів соціальної допомоги, робота в Інтернеті, наукових бібліотеках, індивідуальна науково-дослідна робота, написання та захист ресурсної карти-моделі та навчального проекту.

10 Методи контролю

Поточне оцінювання, оцінки за ІНДЗ, тестування, іспит.

11 Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота+ $+(1л-16)*10+(1 с/пз-26)*14=38$														ІНДЗ (карта- модель, проект)	Підсум- ковий іспит	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	10+12	40	100
3	2	2	3	3	3	3	2	2	2	3	5	2,5	2,5			

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	5	зараховано
82–89	B	4	
74–81	C		
64–73	D	3	
60–63	E		
35–59	FX	2 з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	1 з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12 Методичне забезпечення

1. Навчальна та робоча програми.
2. Самостійні завдання для методичної папки.
3. Питання для практично-семінарських занять.
4. Методичні рекомендації з підготовки до самостійної роботи.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

13 Рекомендована література

Базова

- Андрущенко В.П. Менеджмент соціальної роботи. Соціальна робота: навч. посіб. Кн. 7. Київ: ДЦССН, 2003. 276 с.
- Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
- Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.
- Войчихова А. Виховуємо лідерів. Київ: Главник, 2007. 112 с.
- Головатий М.Ф., Лукашевич М.П., Дмитренко Г.А. Управлінські аспекти соціальної роботи: курс лекцій. Київ: МАУП, 2002. 367 с.
- Грищенко С.В. Самовдосконалення майбутніх фахівців соціальної сфери: монографія. Чернігів: ЧНПУ, 2011. 328 с.
- Гужва Т.М. Використання інноваційних технологій у формуванні професійних цінностей майбутніх соціальних працівників. *Наукові записки. Сер. Психолого-педагогічні науки*. 2012. № 4. С. 72–76.
- Джуринський П.Б. Визначення технологічних критеріїв підготовленості майбутніх фахівців фізичного виховання до оздоровчої освіти школярів. *Наука і освіта*. 2011. № 2. С. 15–20.
- Дмитренко Т.О., Ярьсько К.В. Методологічні основи соціальної педагогіки. Харків: Крок. 2003. 32 с.
- Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. / За заг. ред. проф. І.Д. Звереві. Київ, Симферополь: Універсум, 2013. 536 с.
- Занюк С. Психологія мотивації. Київ: Эльга-Н; Ника-Центр, 2001. 352 с.
- Кабаченко Н.В., Семигіна Т.В. Особливості застосування екологічного підходу у практиці соціальної роботи. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8160/Kabanenko_Osoblyvosti_zastosuvannya_ekologichnoho.pdf (дата звернення: 14.08.2019).
- Комарова Е.И., Войтенко А.И. Менеджмент социальной работы. Москва: ВЛАДОС, 2001. 288 с.
- Комунікативна професійна компетентність як умова взаємодії соціального працівника з клієнтом / За ред. А.Й. Капської. Київ: ДЦССМ. 2003. 87 с.
- Костіна В.В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів та соціальних працівників до формування здорового способу життя учнів. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження: кол. моногр. Харків: Вид. С. Г. Рожко, 2017. С. 439–446.

В. В. КОСТИНА

- Костіна В.В. Професійна підготовка майбутніх фахівців соціальної галузі до профілактики дезадаптації учнів у різних соціальних інституціях: монографія. Харків : ХОГОКЗ, 2018. 364 с.
- Костіна В.В. Ресурсне забезпечення соціальної роботи: силабус. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019. 45 с.
- Костіна В.В. Теорія та практика використання етнопедагогічних засобів у професійній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери до профілактики дезадаптації учнів: навч.-метод. посіб. Харків: ФОП Мезіна, 2018. 112 с.
- Лукашевич А.П., Мигович І.І., Пінчук І.М. Соціальна робота в Україні: теоретико-методичні засади. Київ: МАУП. 2001. 126 с.
- Лукашевич М. Менеджмент соціальної роботи: сутнісні характеристики та функції. *Соціальна робота в Україні: теорія та практика*. 2003. №4. С. 21–24.
- Лукашевич М.П., Туленков М.В. Менеджмент соціальної роботи: теорія і практика: навч. посіб. Київ: Каравела, 2007. 296 с.
- Мельник Ю. Б. Діалектика здоров'я. *Единый мир – здоровый человек*: сб. тр. междунар. конгр., 27-30 апр. 2004 г. Ялта, 2004. С. 214–216.
- Мельник Ю. Б. Соціально-педагогічна система формування культури здоров'я школярів. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2008. № 1. С. 50–56.
- Мережа центрів соціальних служб для молоді: Інформаційний довідник. Київ: ДЦССМ. 2003. 84 с.
- Микитюк С.О. Ресурсний підхід у підготовці майбутніх фахівців. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія*. Вип. 53. С. 135–144.
- Нагаєв В.М. Технологічні засади управління самостійною та індивідуальною роботою студентів. *Витоки педагогічної майстерності*. 2011. Вип. 8. Ч. 1. С. 40–45.
- Никитина В.Б., Василенко Т.Д. Психодіагностика в системі соціальної роботи: учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений. Москва: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2004. 208 с.
- Овчарова Р.В. Практическая психология образования: учеб. пособ. для студ. психол. фак-тов университетов. Москва: Издательский центр «Академия», 2003. 448 с.
- Овчарова Р.В. Справочная книга социального педагога. Москва: ТЦ Сфера, 2002. 480 с.
- Олексюк Н.С. Основні ресурси соціального супроводу сімей військовослужбовців в умовах реформування збройних сил України. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Сер.:

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

- Соціально-педагогічна. 2012. Вип. 18. С. 154–162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkr_sp_2012_18_22 (дата звернення: 12.09.2019)
- Олефір В.О. Психологія саморегуляції суб'єкта діяльності: дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.01 / Харків. інжен.-педагог. акад. Харків, 2016. 428 с.
- Павленок П.Д., Руднева М.Я. Технологии социальной работы с различными группами населения: учеб. пособ. Москва: ИНФРА-Москва, 2009. 272 с.
- Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям в громаді: узагальнення досвіду проекту. Інформаційні матеріали / автори упорядники: Безпалько О.В., Семигіна Т.В. Київ: Український фонд «Благополуччя дітей». 2007. 24 с.
- Поліщук В.А. Становлення професіоналізму соціального педагога на основі компонентів індивідуального стилю його діяльності. *Молодь і ринок*. 2011. № 4. С. 38–43.
- Понятійно-термінологічний словник з соціальної роботи / За ред. І.В. Козубовської, І.І. Миговича. Ужгород: УЖМУ, 2001. 152 с.
- Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии / Сост: В.Д. Балин, В.К. Гайда, В.К. Гербачевский и др. Под общей ред. А.А. Крылова, С.А. Маничева. Санкт-Петербург: Питер, 2003. 560 с.
- Прикладные аспекты современной психологии: термины, законы, концепции, методы / Справочное издание, автор-составитель Н.И. Конохов, 1992 г. URL: <https://www.vocabulary.ru/dictionary/979> (дата звернення 11.10.2017).
- Професійна підготовка соціального педагога: теоретико-практичний контекст: колективна монографія / О. Величко, О. Гуренко, Н. Захарова, М. Іванова, В. Котляр, М. Мішечкіна, К. Петровська, І. Сизоненко, А. Тургенєва / За заг. ред. О. Гуренко. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2013. 332 с.
- Психология социальной работы: учебн. пособ. / Под общ. ред. М.А Гулиной. Санкт-Петербург: Питер, 2004. 351 с.
- Психология. Учебник для гуманитарных вузов / Под общ. ред. В.Н. Дружинина. Санкт-Петербург: Питер, 2001. 656 с.
- Психологічні критерії соціальної дезадаптації дитини: колективна монографія / Максимова Н.Ю., Грись А.М., Манілов І.Ф. та ін. Київ: Педагогічна думка, 2010. 192 с.
- Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие. Самара: Издательский Дом «БАХРАХ», 1998. 672 с.

В. В. КОСТИНА

- Ресурсний підхід в соціальній роботі – презентація онлайн. URL: <https://www.google.com/search?:...> (дата звернення: 14.08.2019).
- Седых О.Г Проблемы ресурсного обеспечения социальной работы. Электронный научный журнал «Известия Иркутской государственной экономической академии». 2010. №5. С. 49–56.
- Соціальна робота в Україні : навч. посібник / За заг. ред. І.Д. Зверевої, Г.М. Лактіонової. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
- Соціальна робота в Україні: теорія та практика: Посібник для підвищення кваліфікації працівників центрів соціальних служб для молоді. Ч. 3 / За заг. ред. А.Я. Ходорчук. Київ : ДЦССМ. 2002. 172 с.
- Соціально-педагогічна практика: навч.-метод. посіб. / В.В. Костіна та ін. Харків: ХНПУ, 2010. 68 с.
- Соціально-педагогічна практика в ЗНЗ: навч.-метод. посіб. / В.В. Костіна та ін. Харків: ХНПУ, 2008. 32 с.
- Технології соціально-педагогічної роботи : навч. посібник / За заг. ред. проф. А.Й. Капської. Київ. 2000. 372 с.
- Технологія роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді: метод. посібн. Київ: ДЦССМ; Державний інститут проблем сім'ї та молоді. 2003. 88 с.
- Троценко Н.С. Методика організації ресурсних центрів для соціальних працівників (на прикладі київського ресурсного центру імені Андрія Муравйова-Апостола. *Науковий вісник Донбасу*. 2010. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2010_4_3 (дата звернення: 14.08.2019).
- Управлінські аспекти соціальної роботи: курс лекцій. Київ: МАУП, 2002. 376 с.
- Формування здорового способу життя молоді: проблеми і перспективи / авт. кол. О. Яременко, О. Балакірева, О. Вакуленко та ін. Київ: Український ін-т соціальних досліджень, 2000. URL: www.health.gov.ua/.../79a9a308803a86dfc22569fb0031c486 (дата звернення: 10.11.2017).
- Шапарь В.Б. Практическая психология. Инструментарий./ В.Б. Шапарь, А.В. Тимченко, В.Н. Швыдченко. Ростов-на-Дону: издательство «Феникс», 2002. 688 с.
- Шендеровський К. Менеджмент соціальної роботи: посібн. Київ: Главник, 2007. 207 с.
- Щебетенко А.И. Психологические тесты для лидера коллектива. Москва: ГЦ «Сфера», 2005. 160 с.
- Ящук Л.П. Ресурсне забезпечення в організації протидії соціальному сирітству на рівні місцевого самоврядування. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 7-8. С. 94–102.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Melnyk Yu. Study of trends of students' demand for the formation of competences by higher educational institutions. *Science and Education*. 2017. No. 5. P. 128–134. doi:10.24195/2414-4665-2017-5-22

Допоміжна

Гранти міжнародної співпраці URL:
<http://culturebridges.eu/international-project-grants> (дата
звернення: 12.08.2019).

Де шукати грант — ресурси для українських науковців, волонтерів та підприємців. *Blog.imena.ua*: веб-сайт. URL:
<https://www.imena.ua/blog/grant-search/> (дата звернення:
12.08.019).

Діти вулиці: хто вони і як їм допомогти / Упоряд.: Главник О.,
Комарова Н. Київ: Главник, 2006. 112 с.

Доброскок І. Модель методичної системи підготовки фахівців із
соціальної педагогіки в умовах вищого навчального закладу.
Нова педагогічна думка. 2010. № 4. С. 31–33.

Дубасенюк О.А. Інноваційні освітні технології та методики в системі
професійно-педагогічної підготовки. Професійна педагогічна
освіта: інноваційні технології та методики: монографія / За ред.
О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009.
С. 14–47.

Дужа-Задорожна М.П., Швед М.С. Професійна підготовка соціальних
педагогів до роботи зі сім'єю: досвід Німеччини: монографія.
Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 296 с.

Загальні засади соціально-педагогічної роботи з сім'єю: навч.-метод.
посіб. / уклад. Л.В. Ричкова, В.В. Костіна. Харків: ХНПУ імені
Г.С. Сковороди, 2004. 32 с.

Єфремова Г.Л. Розвиток професійної адаптивності соціальних
педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти:
автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед наук: 13.00.04.
Полтава, 2014. 20 с.

Журавель Т.В. Сутність та види соціально-педагогічної профілактики
ВІЛ-інфекції серед неповнолітніх засуджених. *Соціальна
педагогіка: теорія та практика*. 2012. №2. С. 62–70.

Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога.
Київ: Видавничий Дім «Слово», 2008. 240 с.

Заверико Н.В. Формування здорового способу життя учнівської
молоді: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Наукові записки. Сер.
Психолого-педагогічні науки*. 2008. №2. С. 133–136.

Зарецкий В.В. Работа в образовательной среде по профилактике
употребления наркотиков и психоактивных веществ: оценка и
мониторинг. *Социальная педагогика*. 2011. №5. С. 20–34.

В. В. КОСТИНА

- Здоровье в твоих руках: пособие по превентивному воспитанию; издание второе, дополненное / сост. Толмачева Л.П. Донецк: Ноулиджское отделение, 2010. 165 с.
- Івченко Н.В. Особенности деятельности фасилитатора в процессе социальной адаптации. *Наукові записки. Сер. Психолого-педагогічні науки*. 2008. № 2. С. 3–37.
- Казін Е.М., Блинова Н.Г., Литвинова Н.А. Основы индивидуального здоровья человека: Введение в общую и прикладную валеологию. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. 192 с.
- Капська А.Й. Деякі аспекти професійної підготовки соціальних педагогів і соціальних працівників. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка. Сер.: Педагогічні науки*. 2010. № 15. С. 12–16.
- Кириченко В.І., Ковганич Г.Г. Виховний простір: сутність і технологія створення. Пост методика (Превентивне виховання). 2009. № 2. С. 7–15.
- Кіях Т. Небезпечні пастки для дітей та молоді. Запоріжжя: ПП «Пенежко В.А.», 2010. 92 с.
- Ковчина І.М. Підготовка соціальних педагогів до соціально-правової роботи: монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. 373 с.
- Козубовський Р.В. Підготовка майбутніх соціальних працівників до профілактики девіантної поведінки серед учнівської молоді в процесі волонтерської практики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2014. 20 с.
- Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Київ: Саміт-Книга, 2009. 277 с.
- Комліченко О.О. Науково-методичне забезпечення підготовки молодших спеціалістів в контексті потреб економіки та суспільства. *Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві*. 2013. Вип. 3(4). С. 270–276.
- Конончук А.І. Професійна підготовка соціальних працівників до партнерства з недержавними організаціями соціальної сфери. *Наукові записки. Сер. Психолого-педагогічні науки*. 2016. № 1. С. 183–187.
- Конончук А.І. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до роботи з батьками наркозалежних підлітків. *Наукові записки. Сер. Психолого-педагогічні науки*. 2008. №2. С. 82 – 85.
- Концепція формування превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу в умовах нової соціокультурної реальності (проект) / Оржеховська В.М., Кириченко В.І., Єжова О.О., Федорченко Т.Є. *Психолого-педагогічні науки*. 2013. № 2. С. 41–48.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

- Корчова Г.Л., Корчовий М.М. Профілактика статевих девіацій у молодіжному середовищі: навч. посіб. Київ: «Хай-Тек Прес», 2007. 140 с.
- Костіна В.В. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі до використання здоров'язбережувальних практик у соціально-реабілітаційній роботі. *Формування здоров'язбережувальних компетентностей молоді в умовах глобалізації: реалії та перспективи*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Хмельницький, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія (28-29 квітня 2020 року) /За науковою редакцією Г.В. Бучківської. Хмельницький: ФОП Колісник С.А., 2020. С. 93–97.
- Костіна В.В. Професійна підготовка фахівців соціальної сфери до організації партнерської взаємодії у процесі формування здорового способу життя у дезадаптованих дітей та молоді. *Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери*: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, 5–6 травня 2016 року. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2016. С. 88–90.
- Костіна В. В. Роль соціальних інституцій у профілактиці дезадаптації учнів. *Sciences of Europe*. 2017. Vol. 3. No. 12. P. 36–45.
- Костіна В. В. Формування професійного світогляду майбутніх фахівців соціальної сфери у процесі їхньої підготовки до профілактики дезадаптації учнів. *Innovative educational technologies: European Union experience and its implementation to the training of educators*: The abstracts of scientifically-methodological works by the results of international scientific and pedagogical internship, which was organized by Danubius University for scientists of Ukrainian universities on December 26–28, 2016 in Sladkovicovo, Slovak Republic. P. 53–58.
- Костіна В. В. Формування професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів в умовах студентського наукового товариства. *Теорія і практика соціального виховання: соціальна суб'єктність, активність та відповідальність*: Матеріали науково-практичної конференції, 21 листопада 2014 року. Харків: ХНПУ імені Г.С Сковороди, 2014. С. 52–54.
- Костіна В. В., Яковенко К. Ю. Методичні рекомендації зі спецкурсу «Організація роботи соціального педагога з обдарованими школярами»: навч.-метод. посіб. для студ. спец. «Соціальна педагогіка». Харків: ХНПУ, 2010. 32 с.
- Кулікова А. Є. Підготовка соціальних працівників до роботи з дітьми та молоддю у вищих навчальних закладах Швеції: автореф. дис.

В. В. КОСТИНА

- на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.05. Луганськ, 2009. 20 с.
- Лесина Т.М. Інноваційний потенціал анімаційної діяльності у соціально-педагогічній роботі з дезадаптованими дітьми та підлітками. *Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка*. 2011. №16. С. 295–303.
- Максимовська Н.О. Соціально-педагогічна діяльність зі студентською молоддю у сфері дозвілля: анімаційний підхід: монографія. Харків: Тім Пабліш Груп, 2015. 366 с.
- Малькова М.О. Формування професійної готовності майбутніх соціальних педагогів до взаємодії з девіантними підлітками: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.05. Луганськ, 2006. 20 с.
- Мельник Ю. Б. Концептуальні засади формування культури здоров'я особистості молодшого школяра: монографія. Харків: ХОГОКЗ, 2012. 244 с. doi:10.26697/9789669726001.2012
- Мельник Ю. Б., Прокопенко Ю. О., Стаднік А. В. Можливості педагогічної логістики і нові нейробіологічні підходи. *Актуальні питання освіти і науки: зб. наук. ст., матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 листоп. 2015 р.* Харків: ХОГОКЗ, 2015. С. 127 – 130. doi:10.26697/9789669726056.2015.127
- Методология и методы социально-педагогических исследований: Науч., учеб.-метод. пособие для студентов, магистрантов, аспирантов и специалистов в области воспитания и образования, соц. педагогов и соц. работников / Луган. гос. пед. ун-т им. Т. Шевченко; Авт.-сост.: С.Я. Харченко, Н.С. Катинев, А.Н. Чиж, В.А. Крапинова. Луганск: Альма-матер, 2001. 216 с.
- Микитенко Н. Роль теоретичних засад соціальної роботи у практичній підготовці соціальних працівників. *Підготовка соціальних працівників/соціальних педагогів до профілактики адиктивної поведінки молоді: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Черкаси: Черкаський національний університет, 2004. С. 137–143.
- Міщик Л.І., Голованова Т.П., Білоусова З.Г. Сучасні технології в роботі з сім'єю із проблем насильства: досвід, перспективи. Запоріжжя: ЗДУ, 2003. 104 с.
- Нагаєв В. М. Концептуальні засади управління навчально-творчою діяльністю студентів. *Основи сучасної педагогіки: монографія / за ред. Т. О. Дмитренко*. Херсон: ПП Вишемирський В. С, 2016. С. 123–165.
- Наконечна О.В. Арт-терапія в професійній діяльності соціального педагога: методичні рекомендації до спецкурса «Основи арт-

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

- терапії в соціально-педагогічній діяльності». Глухів: РВВ Глухівського НПУ ім. О. Довженка, 2015. 80 с.
- Обери здоров'я – обери життя: Посібник на допомогу лекторам, кураторам, вихователям. Київ: Т-во «Знання» України, 2007. 108 с.
- Омельченко С.О. Взаємодія соціальних інститутів суспільства у формуванні здорового способу життя дітей та підлітків: монографія. Луганськ: Альма-матер, 2007. 352 с.
- Оржеховська В. Сучасні проблеми дитячої бездоглядності в Україні та шляхи їх вирішення. Пост методика (Превентивне виховання). 2009. № 2. С. 5–7.
- Панченко С.П. Профілактика жорстокого поводження з дітьми: методичні рекомендації для соціальних педагогів та соціальних працівників. Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2013. 60 с.
- Петрочко Ж.В. Дитина у складних життєвих обставинах: соціально-педагогічне забезпечення прав: монографія. Рівне: Видавець О. Зень, 2010. 368 с.
- Пипенко І. С. Обґрунтування структури потенціалу підприємства. *Економіка транспортного комплексу*. 2012. Вип. 20. С. 28–36.
- Поліщук В.А. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до здійснення профілактичної роботи щодо вживання наркогенних засобів неповнолітніх. *Підготовка соціальних працівників/соціальних педагогів до профілактики адиктивної поведінки молоді*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Черкаси: Черкаський національний університет, 2004. С. 184–191.
- Приходько В.М. Підготовка майбутніх педагогів до превентивного виховання дітей із неблагополучних сімей: наук.-метод. посіб. Запоріжжя: Прем'єр, 2006. 228 с.
- Профілактика употреблення психоактивних речовин (програма занять с подростками). *Воспитание школьников*. 2003. № 6. С. 30–31.
- Рассказова О.І. Соціальний педагог – суб'єкт розвитку соціальності учнів в інклюзивній школі. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2013. №4. С. 72–79.
- Ресурсний центр з підтримки інклюзивної освіти. КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» URL: <http://orc-hano.blogspot.com/> (дата звернення: 12.08.2019).
- Ресурси для пошуку фінансування проектів. Громадська організація «Світ важливих ініціатив». URL: <https://www.inem.lviv.ua/resursy-dlya-poshuku-finansuvannya-proektiv/> (дата звернення: 12.08.2019).

В. В. КОСТИНА

- Робак В.Є. Система підготовки соціальних працівників у деяких зарубіжних країнах. *Наукові записки. Сер. Психолого-педагогічні науки*. 2013. № 2. С. 206–210.
- Романовська Л.І. Система підготовки фахівців з соціальної роботи за кордоном на прикладі розвинених країн. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2013. Вип. 3. Педагогічні науки URL: https://www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?... (дата звернення: 4.06.2016).
- Скляр П.П., Мальцева Т.Є., Нетьосов С.І. Інноваційні підходи та особливості в підготовці фахівців соціальної сфери. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014. 248 с.
- Словарь по профориентации и психологической поддержке. URL: <https://www.psyoffice.ru/slovar-s45.htm> (дата звернення 11.10.2017).
- Тесленко В.В. Теорія і практика соціально-педагогічної підтримки дітей з обмеженими можливостями в промисловому регіоні: монографія. Вид. 2-ге. Луганськ: Альма-матер, 2007. 368 с.
- Трубавіна І.М. Теоретико-методичні основи соціально-педагогічної роботи з сім'єю: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: 13.00.05. Луганськ, 2009. 46 с.
- Як отримати грант. Де шукати спонсорів і гранти? Управління інноваційного розвитку та іміджевих проектів Департаменту у справах сім'ї, молоді та спорту Харківської міської ради. URL: <https://invest.kh.ua/ua/grants/how-to-get-a-grant/1248-de-shukati-sponsoriv-i-granti> (дата звернення: 14.08.2019).
- Kostina V.V. Model of professional competence of future social pedagogues and social workers to prevent maladjustment of pupils. *Development and modernization of pedagogical and psychological sciences: experience of Poland and prospects of Ukraine: Collective monograph*. Lublin : Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2017. Vol. 2. P. 1–19.
- Kostina V. Resource provision in social work with vulnerable contingents in conditions of a pandemic crisis. *Education during a pandemic crisis: problems and prospects: Monograph*. Eds. Tetyana Nestorenko & Tadeusz Pokusa. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2020. P. 237–246.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
2 ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗА
ТЕМАТИЧНИМИ РОЗДІЛАМИ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1

Лекція № 1

Тема: РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ГАЛУЗІ
СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

Питання:

1. Роль та завдання курсу у підготовці фахівця у сфері соціальної роботи.
  2. Поняття «ресурс» та «ресурсне забезпечення» у соціальній галузі.
  3. Ресурсний підхід у соціальній роботі.
  4. Суть і особливості ресурсного забезпечення.
  5. Класифікація ресурсів у сфері соціальної роботи.
- Література* [баз.: 1, 2, 3, 5, 9, 10, 12, 16, 17, 18, 25, 29, 30, 31, 33, 35, 38, 43, 44, 45, 51, 52, 57, 58; доп.: 59, 60, 80, 97, 113, 117].

Теми рефератів для самостійної роботи

1. Підготовка фахівця до ресурсного забезпечення соціальної роботи за кордоном та в Україні.
2. Особливості моделей підготовки соціальних працівників за кордоном (в різних країнах).
3. Ресурсне забезпечення системи соціального захисту в різних країнах.
4. Ресурсний підхід у підготовці фахівців соціальної сфери.

Лекція № 2

Тема: ЗОВНІШНІ РЕСУРСИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Питання:

1. Роль соціальних інституцій у ресурсному забезпеченні соціальної роботи.
  2. Суть і особливості роботи інформаційно-ресурсних центрів.
  3. Надання соціальних послуг у спеціалізованих соціальних інституціях для ресурсного забезпечення роботи у соціальній галузі.
- Література* [баз.: 1, 2, 5, 10, 16, 18, 19, 20, 21, 24, 29, 30, 32, 33, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 58; доп.: 61, 65, 81, 86, 87, 103, 106, 112, 118, 120].

Теми рефератів для самостійної роботи

1. Тенденції розвитку ресурсозабезпечення у закладах системи соціальної роботи за кордоном.
2. Особливості соціальної роботи в ресурсних центрах за кордоном.

В. В. КОСТИНА

Лекція № 3

Тема: ВНУТРІШНІ РЕСУРСИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Питання:

1. Роль професіоналізму та особистісного потенціалу соціальних працівників у ресурсному забезпеченні соціальної роботи.
2. Комунікативна професійна компетентність соціального працівника.
3. Роль професійно значущих якостей соціального працівника, що важливі для ефективного здійснення соціальної роботи.
4. Методика вступу в контакт і ведення діалогу.
5. Шляхи встановлення контакту з клієнтами та іншими суб'єктами соціальної роботи.
6. Рівні спілкування.
7. Імідж у роботі соціального працівника.

Література [баз.: 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 14, 16, 25, 27, 28, 29, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 52, 54; доп.: 62, 63, 66, 73, 88, 89, 114, 115, 116, 117].

Теми рефератів для самостійної роботи

1. Використання здобутків психоаналізу в практиці роботи з ресурсозабезпечення.
2. Використання здобутків школи когнітивної психології в практиці роботи з ресурсозабезпечення.
3. Використання здобутків школи гуманістичної психології в практиці роботи з ресурсозабезпечення.
4. Використання здобутків соціології в практиці роботи з ресурсозабезпечення.
5. Використання здобутків педагогічної теорії в практиці роботи з ресурсозабезпечення.
6. Використання здобутків теорії менеджменту в практиці роботи з ресурсозабезпечення.
7. Використання теорії самоменеджменту Кейн Кинан в практиці роботи з ресурсозабезпечення.

Лекція № 4

Тема: АНАЛІЗ РИЗИКІВ ТА МЕНЕДЖМЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ЯК ЇЇ РЕСУРС

Питання:

1. Суть і особливості використання SWOT-аналізу у менеджменті соціальної роботи.
2. Використання SWOT-аналізу з метою визначення стратегічних цілей роботи у певній соціальній інституції (або певному проєкті) як її ресурс.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

3. Менеджмент соціальної роботи на макро та мікрорівнях.
4. Модель толерантності.
5. Технології мотивації праці у соціальній галузі.

Література [баз.: 1, 3, 5, 11, 13, 14, 16, 20, 21, 29, 35, 52, 55, 56; доп.: 72, 107].

Теми рефератів для самостійної роботи

1. *Характеристика різних шкіл управління в менеджменті соціальної роботи.*
2. *Методологія менеджменту соціальної роботи.*
3. *Типологія методів менеджерської діяльності.*
4. *Ресурси та резерви в менеджменті соціальної роботи.*
5. *Набір та відбір персоналу в менеджменті соціальної роботи.*
6. *Професіоналізм менеджерів соціальної роботи.*
7. *Самоменеджмент як умова ефективності праці у сфері соціальної роботи.*

Лекція № 5

Тема: **ФАЙНДРЕЙЗИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ**

Питання:

1. Суть і особливості діяльності з залучення ресурсів у соціальній галузі.
2. Методи організації пошуку ресурсів: краудфандинг; використання ресурсів інтернету; реклама та ін.
3. Етапи фіндрейзингової діяльності.

Література [баз.: 1, 2, 10, 33, 35; доп.: 59, 60, 81, 113, 120].

Теми рефератів для самостійної роботи

1. *Історія розвитку фіндрейзингу у соціальній галузі.*
2. *Закордонний досвід фіндрейзингової діяльності в соціальній роботі.*
3. *Досвід фіндрейзингової діяльності в роботі вітчизняних соціальних інституцій.*
4. *Аналіз та залучення Інтернет-ресурсів як умова ефективної соціальної роботи у сучасних умовах.*

Лекція № 6

Тема: **АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ЯК ЇЇ РЕСУРС**

Питання:

1. Суть і особливості аналізу ефективності соціальної роботи.

В. В. КОСТІНА

2. Методи підвищення ефективності роботи з персоналом соціальної служби.

3. Критерії ефективності соціальної роботи та особливості їх вимірювання.

4. Використання інформаційно-комунікаційних технологій як ресурсу соціальної роботи.

5. Технології вимірювання і контролю результатів праці як ресурсу соціальної роботи.

Література [баз.: 1, 2, 3, 5, 10, 13, 19, 20, 21, 25, 27, 29, 33, 35, 42, 44, 45, 46, 52, 54].

Теми рефератів для самостійної роботи

1. *Консультант у сфері управління соціальною роботою.*

2. *Мотивація та емоції в процесі міжособистісної взаємодії.*

3. *Типологія методів оцінювання персоналу в менеджменті соціальної роботи.*

4. *Технологія атестації працівників у сфері менеджменту соціальної роботи.*

5. *Комунікативно-інформаційна культура соціального працівника.*

Змістовий модуль 2

Лекція № 7

Тема: СОЦІАЛЬНІ ІНСТИТУЦІЇ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ФУНКЦІЇ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СОЦІАЛЬНІЙ ГАЛУЗІ

Питання:

1. Суть і особливості роботи інформаційно-ресурсних центрів.

2. Практика надання соціальних послуг у спеціалізованих соціальних інституціях для ресурсного забезпечення роботи у соціальній галузі.

3. Особливості надання соціальних послуг у інклюзивно-ресурсних центрах.

4. Особливості надання соціальних послуг у інформаційно-ресурсних центрах, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик».

5. Особливості надання соціальних послуг у гендерному ресурсному центрі.

Література [баз.: 24, 30, 33, 51, 57; доп.: 59, 60, 112, 113].

Теми рефератів для самостійної роботи

1. *Ресурсозабезпечення у спеціалізованих закладах соціальної допомоги.*

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

2. *Модель ресурсозабезпечення в інклюзивно-ресурсному центрі.*
3. *Модель ресурсозабезпечення в ресурсному центрі ЦСССДМ.*
4. *Модель ресурсозабезпечення в ресурсному гендерному центрі.*
5. *Особливості соціальної роботи з ресурсозабезпечення клієнтами з особливими потребами за кордоном: порівняльний аналіз.*
6. *Особливості соціальної роботи з ресурсозабезпечення з дітьми та молоддю за кордоном: порівняльний аналіз.*

Змістовий модуль 3

Лекція № 8

Тема: РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Питання:

1. Поняття «особистісно-професійний потенціал фахівця соціальної галузі».
2. Мапа-модель особистісно-професійного потенціалу фахівця соціальної галузі.
3. Методики визначення ресурсів та резервів власного особистісно-професійного потенціалу.

Література: [баз.: 2, 3, 4, 6, 7, 8, 11, 14, 15, 16, 18, 25, 27, 28, 29, 31, 32, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 42, 44, 49, 50, 54, 56; доп.: 62, 63, 64, 66, 68, 74, 77, 78, 81, 82, 88, 89, 91, 94, 98, 108, 109, 114, 115, 116]

Теми рефератів для самостійної роботи

1. *Професійна культура соціального працівника.*
2. *Особливості вимірювання та розвитку особистісно-професійних характеристик фахівця соціальної галузі.*
3. *Особливості вимірювання та розвитку мотиваційно-ціннісного потенціалу фахівця соціальної галузі.*
4. *Ресурси та резерви працездатності в роботі фахівця соціальної галузі.*

Лекція № 9

Тема: ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ПРАКТИКИ ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Питання:

1. Суть здоров'язбережувальної діяльності як важливого ресурсу в роботі фахівців соціальної галузі.
2. Практики здоров'язбережувальної діяльності у роботі фахівців соціальної галузі.
3. Профілактика професійного вигорання фахівців соціальної галузі.

В. В. КОСТИНА

Література: [баз.: 8, 10, 12, 15, 16, 18, 45, 50, 53; доп.: 61, 63, 69, 71, 73, 76, 78, 82, 86, 102, 103, 108, 110]

Теми рефератів для самостійної роботи

- 1. Здоров'язбережувальна діяльність у роботі фахівців соціальної галузі в Україні та за кордоном: порівняльний аналіз.*
- 2. Особливості здоров'язбережувальної діяльності у роботі фахівців соціальної галузі з профілактики професійного вигорання.*
- 3. Особливості здоров'язбережувальної діяльності у роботі фахівців соціальної галузі з корекції професійного вигорання.*

Лекція № 10

Тема: **ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ КЛІЄНТІВ ЯК ВАЖЛИВИЙ РЕСУРС У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ**

Питання:

- Особливості здоров'язбережувальної діяльності в роботі фахівців соціальної галузі з дітьми та молоддю з ООП.
- Особливості здоров'язбережувальної діяльності в роботі фахівців соціальної галузі з особами з залежною поведінкою.
- Особливості здоров'язбережувальної діяльності в роботі фахівців соціальної галузі з дітьми та молоддю з сімей зі СЖО.
- Особливості здоров'язбережувальної діяльності в роботі фахівців соціальної галузі з людьми літнього віку.

Література: [баз.: 2, 3, 10, 12, 15, 16, 18, 19, 22, 23, 24, 29, 32, 33, 35, 37, 39, 45, 46, 49, 50, 53, 57; доп.: 61, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 76, 77, 78, 79, 82, 83, 84, 86, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 108, 109, 110, 111, 112, 118, 119, 120, 121].

Теми рефератів для самостійної роботи

- 1. Соціально-профілактична робота фахівців соціальної галузі в Україні та за кордоном: порівняльний аналіз.*
- 2. Практика здоров'язбережувальної діяльності фахівців соціальної галузі з дітьми та молоддю в Україні та за кордоном.*
- 3. Практика здоров'язбережувальної діяльності фахівців соціальної галузі з особами з залежною поведінкою в Україні за кордоном.*
- 4. Практика здоров'язбережувальної діяльності фахівців соціальної галузі з людьми літнього віку в Україні за кордоном.*

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
3 МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (С/З)

Змістовий модуль 1

Теоретичні основи професійної діяльності
з ресурсного забезпечення у соціальній роботі

Семінарсько-практичне заняття № 1

Тема: НАСТАНОВНЕ СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

Мета: ознайомлення зі специфікою курсу та особливостями його засвоєння.

Питання:

1. Надання методичних рекомендацій стосовно навчального курсу, визначення його мети, завдань, та організаційної основи.

2. Засвоєння техніки безпеки під час занять у спеціалізованих закладах.

3. Ознайомлення зі змістом курсу.

Вивчіть поняття: ресурсне забезпечення соціальної роботи, спеціалізовані установи, що надають послуги ресурсного забезпечення, суб'єкти соціальних послуг, менеджери соціальних послуг, клієнти соціальних послуг.

Виконайте завдання:

1. Складіть схему-модель основних складників ресурсного забезпечення соціальної роботи та покажіть взаємозв'язки між ними.

2. Складіть порівняльну таблицю 1 «Види ресурсів, необхідних для соціально-педагогічної діяльності» (див. джерело № 1, с. 74).

Таблиця 1

«Види ресурсів, необхідних для соціально-педагогічної діяльності»

№	Вид ресурсів	Характеристика	Значення для виконання СПД

3. Ознайомтеся з нормативним підґрунтям ресурсного забезпечення соціальної роботи в Україні. Заповніть таблицю 2 «Нормативні засади ресурсного забезпечення соціальної роботи в Україні».

Таблиця 2

«Нормативні засади ресурсного забезпечення
соціальної роботи в Україні»

№	Назва нормативного документу	Характеристика змісту документу стосовно ресурсного забезпечення	Ознаки порівняння

В. В. КОСТИНА

4. Під час кожного практичного заняття, заповнюйте таблицю 3:

Таблиця 3

Практичні аспекти роботи соціальних інституцій, що здійснюють ресурсне забезпечення соціальної роботи

№	Назва соціальної установи	Соціальні групи клієнтів, що обслуговуються	Соціальні працівники	Методи ресурсного забезпечення	Характеристика роботи

Література [баз.: 1, 2, 3, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 21; доп.: 59, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71].

Семінарсько-практичне заняття № 2

Тема: ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ З РЕСУРСОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Мета: вивчення суті та практичних засад діяльності фахівця соціальної галузі з ресурсозабезпечення

Питання:

1. Суть і особливості ресурсного забезпечення.
2. Поняття «ресурс» та «ресурсне забезпечення» у галузі соціальної допомоги.
3. Практика діяльності фахівця соціальної галузі з ресурсозабезпечення у закладах освіти.
4. Практика діяльності фахівця соціальної галузі з ресурсозабезпечення у спеціалізованих закладах соціальної допомоги.

Вивчіть поняття: ресурс, ресурсне забезпечення, заклади освіти, спеціалізовані заклади соціальної допомоги.

Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості ресурсозабезпечення у закладах освіти.
2. Розкрийте особливості ресурсозабезпечення у спеціалізованих закладах соціальної допомоги.
3. Розробіть модель ресурсозабезпечення у спеціалізованих закладах соціальної допомоги.
4. Розробіть модель ресурсозабезпечення у закладах освіти.

Література [баз.: 1, 2, 5, 10, 16, 18, 19, 20, 21, 25, 30, 29, 32, 33, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 57, 58; доп: 61,62, 81, 86, 87, 103, 106, 112, 118, 120].

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Семінарське заняття № 3

Тема: МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ МЕНЕДЖМЕНТУ В ПРАКТИЦІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Мета: вивчення теретичних основ та практичних засад використання методів менеджменту в практиці соціальної роботи

Питання:

1. Суть і особливості використання SWOT-аналізу у менеджменті соціальної роботи.

2. Використання SWOT-аналізу як ресурсу соціальної роботи.

3. Використання моделі толерантності у практиці соціальної роботи.

4. Технології мотивації праці як ресурс соціальної роботи.

Вивчіть поняття: SWOT-аналіз, претенденти на заповнення посад у сфері соціальної роботи, моделі толерантності, менеджмент соціальної роботи, клієнталізм, велфаризм, приватизм, толерантність, технології мотивації праці.

Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості здійснення SWOT – аналізу на прикладі конкретного соціального проекту.

2. Розкрийте особливості здійснення SWOT – аналізу на прикладі аналізу соціальної роботи в певній соціальній інституції.

3. Виконайте завдання: проведіть тестування (тест для претендентів на роботу в соціальних службах), й ознайомившись з його результатами, складіть план подальшої діяльності та підберіть відповідні методики розвитку чи корекції певних значущих професійних характеристик.

Розподіліть 3 бали між двома варіантами відповідей на кожне питання. Виберіть відповідь, яка найбільше відповідає Вашим поглядам у цей момент [5].

Наприклад, якщо Ви надаєте повну перевагу варіанту відповіді А, то запишіть 3 бали в рядку з позначенням А і 0 у рядку з позначенням Б.

Можливі комбінації:

А – 3	А – 0	А – 2	А – 1
Б – 0	Б – 3	Б – 1	Б – 2

Вибір треба зробити для кожної пари відповідей на кожне питання.

1. Якщо клієнт не погоджується з соціальним працівником щодо способів і цілей соціальної роботи, то працівник повинен:

А – перейти до розгляду іншого питання, щоб не зіпсувати стосунки з клієнтом.

Б – простежити, щоб клієнт дотримувався рекомендацій працівника.

В. В. КОСТІНА

2. Якщо у клієнта виникнуть труднощі при виконанні рекомендацій соціального працівника, то працівник повинен:

А – підтримати і підбадьорити клієнта; клієнт повинен бути впевненим у тому, що на соціального працівника можна покластися.

Б – опрацювати цю проблему з клієнтом і дійти однієї думки, щоб усунути всі складнощі на майбутнє.

3. У разі виникнення розбіжностей між соціальним працівником і клієнтом, працівник повинен:

А – не намагатися розв'язувати конфлікт з позицій сили, інакше він переросте у кризу.

Б – відверто розглянути конфліктну ситуацію, намагаючись вирішити проблеми, що виникли у клієнта, і досягти згоди та порозуміння.

4. Соціальний працівник повинен погодитися з тим, що коли клієнти для виконання рекомендацій соціального агентства намагаються робити мінімум з того, що вони можуть, то:

А – їх варто притиснути, навіть якщо це викличе у них невдоволення.

Б – нічого не зробиш, доведеться залишити їх у спокої.

5. Для того, щоб краще себе проявити під час бесіди з працівником, клієнт повинен повідомити йому:

А – факти, які характеризують проблему сповна, незалежно від того, добре чи погано йдуть справи.

Б – тільки факти, які демонструють відхилення ситуації від норми і потребують безпосереднього втручання працівника.

6. Результати соціальної роботи повинні бути:

А – максимальними, навіть якщо це передбачає збільшення вимог до клієнта.

Б – такими, щоб не допускати її припинення.

7. Соціальний працівник повинен уникати перебоїв (тимчасового припинення діяльності) під час роботи з клієнтом:

А – прийняти без коментарів той темп, який клієнт сам собі встановив.

Б – запропонувати клієнту встановити такий темп, який сприятиме позитивній роботі з вирішення поточної проблеми.

8. Для того, щоб зусилля давали позитивні результати, необхідно важливі рішення приймати:

А – спільно, що забезпечує можливість координації зусиль.

Б – на основі особистих контактів між працівником і клієнтом, що забезпечує їх ефективність і можливість контролю.

9. У разі виникнення конфлікту соціальний працівник повинен:

А – запропонувати допомогу клієнту, щоб зняти «вибухову» напругу.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Б – спробувати уникнути його.

10. Після виконання клієнтом складного завдання працівник повинен:

А – допускаючи деякі потурання, показати клієнту, що його зусилля оцінені.

Б – знайти наступне завдання і негайно скерувати клієнта на його виконання.

11. Плануючи соціальну роботу, працівник повинен залучати клієнта, якого цей план стосується:

А – однак, дозволяти клієнтові обговорювати цей план, якщо йому того захочеться.

Б – і обговорювати його спільно доти, доки не буде складено план, прийнятний для обох сторін.

12. Ефективно підтримати участь клієнта в роботі можна:

А – активно залучаючи його до вирішення проблем, які виникають у цій роботі.

Б – розповідаючи про людей, які вже вирішили такі ж проблеми.

13. Залишаючись такими, як вони є насправді, люди:

А – намагатимуться виконати завдання, якщо соціальний працівник буде турбуватися про їхній настрій, підбадьорюючи їх і створюючи атмосферу підтримки.

Б – прагнутимуть вирішити проблему якнайліпше за умови, що їх стимулюватимуть до цього, врахувавши усі задіяні чинники.

14. У разі виникнення перебоїв у роботі клієнта над завданням працівник повинен:

А – чітко та швидко вжити заходів для виправлення ситуації і простежити, щоб подібні ситуації не виникали.

Б – простежити за розвитком подій; найкращий спосіб навчання – на власних помилках.

15. Плануючи роботу, соціальні працівники повинні:

А – пояснити кожному клієнту його завдання і розповісти, як належить його виконувати.

Б – обговорити поставлене завдання з кожним клієнтом і дозволити виконувати його так, як їм це зручніше.

16. Соціальний працівник повинен:

А – усвідомлювати, що клієнти не хочуть працювати занадто багато, а прагнуть докладати зусиль стільки, щоб усе йшло нормально.

Б – домагатися високого ступеня участі, роблячи працю клієнта осмисленою.

17. Щоб не змінювати своїх рішень, соціальний працівник повинен приймати їх:

А – на основі зрілих міркувань і всієї доступної інформації, щоб не викликати саботажу з боку клієнтів.

В. В. КОСТІНА

Б – дотримуючись офіційної лінії адміністрації, щоб у разі відмови клієнта не виникало сумнівів у тому, хто правий.

18. Слідкуючи за успіхами клієнта, працівник повинен:

А – не «стояти за спиною»; якщо виникнуть ускладнення, він дізнається про це з інших джерел.

Б – постійно особисто цікавитися, як ідуть справи, і переконатися, що клієнт знає, що соціальний працівник бере в них участь і зацікавлений в їхньому вирішенні.

19. Після того, як проблему вирішено, працівник повинен обговорити її з клієнтом:

А – з метою підвищення особистої самооцінки клієнта, вказуючи на успішні спільні дії, а також аналізуючи помилки і способи виправлення їх.

Б – щоб ознайомитися з ходом вирішення проблеми і з'ясувати, чия це була заслуга.

20. Організовувати зустрічі кількох клієнтів з подібними проблемами корисно, якщо такі зустрічі використовуються:

А – щоб отримати інформацію для прийняття оптимальних рішень.

Б – щоб повідомити рішення, що стосуються вирішення проблем цього типу.

21. Соціальний працівник повинен відповідати за:

А – підтримку у клієнтів позитивного ставлення до соціальної роботи, і тоді результати не забаряться позначитися на її продуктивності.

Б – забезпечення найвищого результату, а клієнти самостійно відреагують на це належним чином.

22. Після того, як план роботи з клієнтом складений, працівник повинен:

А – стежити за виконанням основних пунктів і в разі потреби разом з клієнтом вносити зміни.

Б – дати клієнтові можливість проявити ініціативу, то виявить приховані та важливі проблеми.

23. Працівник може зменшити опір змінам:

А – розкриваючи клієнтам позитивні аспекти.

Б – обравши потрібний момент, щоб не порушити звичний спосіб життя клієнтів.

24. У разі виникнення розбіжностей між соціальним працівником і клієнтом:

А – потрібно відкрито обговорити причину розбіжностей і розв'язати їх.

Б – за працівником повинно залишитися останнє слово.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Переконайтеся, що Ви використовували лише цифри «0», «1», «2» або «3».

Найвищий бал у будь-якій графі означає основний тип взаємодії, а наступний – запасний, тобто той до якого зазвичай вдаються за критичних обставин. Якщо і це не спрацьовує, пробують той, що нижче. У разі постійних конфліктів людина у кінцевому підсумку зупиняється на тому типі поведінки, який кілька разів поспіль допоміг вийти з конфлікту. Тип соціальної взаємодії може кардинально змінитися внаслідок свідомого надбання нового позитивного досвіду, для чого необхідно створити певні умови.

Для узагальнення результатів див. Додаток Ж.

4. На основі проведеного тестування та спираючись на зміст табл. 1 у Додатку К, розробіть проект та запропонуйте певні засоби, що дозволять управляти Вам у певній соціальній організації найбільш оптимально, враховуючи всі свої характеристики: приватизм, велфаризм, клієнталізм, толерантність, а також характеристики можливих підлеглих.

Література [баз.: 1, 3, 5, 11, 13, 14, 16, 20, 21, 29, 35, 52, 55, 56; доп.: 72].

Семінарсько-практичне заняття № 4

Тема: ОСОБЛИВОСТІ ФАЙНДРЕЙЗИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Мета: узагальнення практичних засад фіндрейзингової діяльності фахівців соціальної галузі як компонента ресурсозабезпечення

Питання:

1. Суть і особливості діяльності з залучення ресурсів у соціальній галузі.

2. Методи організації пошуку ресурсів: краудфандинг; використання ресурсів інтернету; реклама та ін.

3. Перспективи здійснення фіндрейзингової діяльності у сучасних умовах.

Вивчіть поняття: фіндрейзингова діяльність фахівців соціальної галузі, краудфандинг, реклама.

Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості діяльності з залучення зовнішніх ресурсів у соціальній галузі.

2. Знайдіть конкретний проект (програму) фіндрейзингової діяльності фахівців соціальної галузі та проаналізуйте за планом (соціальна проблема та можливості її розв'язання у певній соціальній інституції, етапи здійснення фіндрейзингової діяльності, методи

В. В. КОСТІНА

файндрейзину, результат файндрейзингової діяльності). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої файндрейзингової діяльності.

Література [баз.: 1, 2, 10, 33, 35; доп.: 59, 60, 81, 113, 120].

Семінарсько-практичне заняття № 5

Тема: ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ЯК ЇЇ РЕСУРС

Мета: опанування суті та практичних засад організації оцінювання ефективності соціальної роботи

Питання:

1. Аналіз ефективності соціальної роботи.
2. Критерії та показники ефективності соціальної роботи та особливості їх вимірювання.
3. Використання інформаційно-комунікаційних технологій як ресурс оцінки ефективності соціальної роботи.
4. Технології вимірювання і контролю результатів праці як ресурс соціальної роботи.

Вивчіть поняття: ефективність соціальної роботи, критерії та показники ефективності соціальної роботи, інформаційно-комунікаційні технології, вимірювання і контроль результатів праці.

Виконайте завдання:

1. Проаналізуйте з питань визначення ефективності соціальної роботи закон України «Про соціальні послуги» та зробіть опорний конспект.
2. Проаналізуйте за рекомендованою літературою можливості для визначення ефективності соціальної роботи та обґрунтуйте певні характеристики для її визначення.
3. Розробіть власну методику визначення ефективності соціальної роботи (критерії, показники за певними рівнями та діагностики їх вимірювання).
4. Доберіть методичне забезпечення до методики визначення ефективності соціальної роботи.

Література [баз.: 1, 2, 3, 5, 10, 13, 19, 20, 21, 25, 27, 29, 33, 35, 42, 44, 45, 46, 52, 55, 56].

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 2

Практичні основи ресурсного забезпечення у соціальній галузі

Семінарсько-практичне заняття № 6

Тема: ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ РОБОТИ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЙ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Мета: опанування суті та практичних засад роботи соціальних інституцій, що здійснюють ресурсне забезпечення соціальної роботи

Питання:

1. Зміст і особливості роботи інформаційно-ресурсних центрів.
2. Практика надання соціальних послуг у спеціалізованих соціальних інституціях для ресурсного забезпечення роботи у соціальній галузі.

Вивчіть поняття: інформаційні послуги, інформаційно-ресурсний центр.

Виконайте завдання:

1. Складіть перелік послуг, що надають інформаційно-ресурсні центри.
  2. Розробіть конкретний загальну модель покращення якості надання послуг в інформаційно-ресурсних центрах з використанням потенціалу інформаційно-комунікативних технологій.
  3. Доберіть методичне забезпечення до вищезапропонованої моделі.
  4. Охарактеризуйте проблеми, які вирішує соціальний працівник під час здійснення роботи з пошуку, збагаченню та залученню ресурсів з різними групами клієнтів.
  5. Грунтуючись на власному особистісному або фаховому досвіді, опишіть приклад конкретної соціальної роботи з певною групою клієнтів за таким планом, що передбачає здійснення ресурсного забезпечення (об'єкт та суб'єкт допомоги, мета, завдання, напрями, методи ресурсного забезпечення, результат).
  6. Охарактеризуйте різновиди професійних завдань, що потребують пошуку та залучення ресурсів з різними групами клієнтів.
- Література* [баз.: 24, 30, 33, 51, 57; доп.: 59, 60, 112, 113].

Семінарсько-практичне заняття № 7

Тема: ПРАКТИКА НАДАННЯ ПОСЛУГ В ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНОМУ ЦЕНТРІ

Мета: опанування суті та практичних засад організації надання послуг в інклюзивно-ресурсному центрі

Питання:

1. Категорії отримувачів послуг у інклюзивно-ресурсних центрах.
2. Практика надання соціальних послуг у інклюзивно-ресурсних центрах.

Вивчіть поняття: інклюзивно-ресурсний центр, клієнти інклюзивно-ресурсного центру.

Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості ресурсного забезпечення соціальної роботи в інклюзивно-ресурсному центрі.
3. Розробіть конкретний проект (програму) покращення якості надання послуг в інклюзивно-ресурсному центрі.
4. Доберіть ресурсне забезпечення до проекту (програми) покращення якості надання послуг в інклюзивно-ресурсному центрі.

Література [баз.: 10; доп.: 79, 111, 112].

Семінарсько-практичне заняття № 8

Тема: ПРАКТИКА НАДАННЯ ПОСЛУГ В ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУРСНИХ ЦЕНТРАХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ІНСТИТУЦІЙ, ЩО ПРАЦЮЮТЬ З СІМ'ЯМИ ТА МОЛОДДЮ ГРУПИ «РИЗИКУ»

Мета: опанування суті та практичних засад організації послуг в ресурсних центрах спеціалізованих інституцій, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик».

Питання:

1. Категорії отримувачів послуг в інформаційно-ресурсних центрах спеціалізованих інституцій, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик».
2. Практика надання послуг в інформаційно-ресурсних центрах спеціалізованих інституцій, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик».

Вивчіть поняття: інформаційно-ресурсні центри спеціалізованих інституцій, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик», клієнти інформаційно-ресурсних центрів спеціалізованих інституцій, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик».

Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості ресурсного забезпечення соціальної роботи в інформаційно-ресурсних центрах спеціалізованих інституцій, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик».
2. Розробіть конкретний проект (програму) покращення якості надання послуг в інформаційно-ресурсних центрах спеціалізованих інституцій, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик».

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

3. Доберіть методичне забезпечення до проекту (програми) покращення якості надання послуг в інформаційно-ресурсних центрах спеціалізованих інституцій, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик» та оформіть у вигляді певного заходу, що може бути реалізовано в умовах вищезазначеного проекту чи програми, або розміщено на сайті спеціалізованої інституції.

4. Запропонуйте певний рекламний продукт, що можна використовувати в межах діяльності інформаційно-ресурсних центрів спеціалізованих інституцій, що працюють з сім'ями та молоддю групи «ризик».

Література [баз.: 10, 24, 43, 51].

Семінарсько-практичне заняття № 9

Тема: ПРАКТИКА НАДАННЯ ПОСЛУГ В РЕСУРСНОМУ ГЕНДЕРНОМУ ЦЕНТРІ

Мета: опанування суті та практичних засад організації надання послуг в ресурсному гендерному центрі.

Питання:

1. Категорії отримувачів послуг у гендерному ресурсному центрі.

2. Практика надання послуг у гендерному ресурсному центрі.

Вивчіть поняття: ресурсний гендерний центр, клієнти ресурсного гендерного центру.

Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості ресурсного забезпечення соціальної роботи в ресурсному гендерному центрі.

2. Розробіть конкретний проект (програму) покращення якості надання послуг в ресурсному гендерному центрі.

3. Доберіть методичне забезпечення до проекту (програми) покращення якості надання послуг у ресурсному гендерному центрі та оформіть у вигляді певного заходу, що може бути реалізовано в умовах вищезазначеного проекту чи програми, або розміщено на сайті гендерного ресурсного центру.

4. Запропонуйте певний рекламний продукт, що можна використовувати в межах діяльності гендерного ресурсного центру.

Література [баз.: 10, 35, 45; доп.: 117].

Змістовий модуль 3

Методичні аспекти соціальної роботи з ресурсного забезпечення

Семінарсько-практичне заняття № 10

Тема: ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНІ РЕСУРСИ
СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

Мета: опанування методами визначення особистісно-професійного потенціалу соціального працівника

Питання:

1. Особистісно-професійний потенціал фахівця соціальної галузі.

2. Методики визначення ресурсів та резервів власного особистісно-професійного потенціалу.

Вивчіть поняття: особистісно-професійний потенціал, фахівець соціальної галузі, ресурси, резерви особистісно-професійного потенціалу.

Виконайте завдання:

1. За матеріалами лекції 3 розкрийте особливості розвитку особистісно-професійного потенціалу фахівця соціальної галузі.

2. За матеріалами рекомендованої літератури доберіть методичне забезпечення для визначення власного особистісно-професійний потенціалу (див. додаток К).

3. Виконайте ІНДЗ № 2 та запропонуйте результати на занятті.

Література [баз.: 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 14, 15, 16, 18, 25, 27, 28, 29, 31, 32, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 42, 44, 49, 50, 54, 56; доп.: 62, 63, 64, 66, 68, 74, 77, 78, 81, 82, 88, 89, 91, 94, 98, 108, 109, 114, 115, 116, 122].

Семінарсько-практичне заняття № 11

Тема: ПРАКТИКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я
В РОБОТІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Мета: опанування методичних засад та практики організації діяльності зі збереження та зміцнення здоров'я в роботі соціальних працівників

Питання:

1. Теоретико-методичні засади здоров'язбережувальної діяльності у роботі фахівців соціальної галузі.

2. Практики здоров'язбережувальної діяльності у соціальній роботі.

3. Профілактика та корекція професійного вигорання фахівців соціальної галузі.

Вивчіть поняття: здоров'язбережувальна діяльність, професійне вигорання.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості здоров'язбережувальної діяльності у роботі фахівців соціальної галузі.
  2. Розкрийте особливості профілактики та корекції професійного вигорання фахівців соціальної галузі.
  3. Доберіть методичне забезпечення до проекту (програми) здоров'язбережувальної діяльності у роботі з певною групою клієнтів (спираючись на особливості предмету власної кваліфікаційної роботи, визначте методи та форми роботи фахівця соціальної галузі).
  4. Доберіть методичне забезпечення до проекту (програми) здоров'язбережувальної діяльності з профілактики чи корекції професійного вигорання фахівців соціальної галузі.
  5. Розробіть сценарії заходів до запропонованих проектів.
- Література* [баз.: 8, 10, 12, 15, 16, 19, 45, 50, 53; доп.: 61, 67, 69, 71, 73, 76, 78, 82, 86, 102, 103, 108, 110].

Семінарсько-практичне заняття № 12

Тема: ПРАКТИКИ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ТА ЛЮДЬМИ ЛІТНЬОГО ВІКУ

Мета: опанування суті та практичних засад організації ресурсозбереження з дітьми та молоддю з особливими освітніми потребами та людьми літнього віку

Питання:

1. Суть та особливості соціальної роботи з аналізу та відновлення ресурсів з дітьми та молоддю з ООП.
2. Практика ресурсного забезпечення соціальної роботи з дітьми та молоддю з ООП.
3. Суть та особливості соціальної роботи з аналізу та відновлення ресурсів з особами літнього віку.
4. Практика ресурсного забезпечення соціальної роботи з особами літнього віку.

Вивчіть поняття: діти та молодь з ООП, особи літнього віку.

Виконайте завдання:

1. Розробіть конкретний проект (програму) ресурсного забезпечення соціальної роботи з дітьми та молоддю з ООП.
2. Розробіть конкретний проект (програму) ресурсного забезпечення соціальної роботи з особами літнього віку.
3. Доберіть методичне забезпечення до проекту (програми) ресурсного забезпечення соціальної роботи з дітьми та молоддю з ООП.
4. Доберіть методичне забезпечення до проекту (програми) ресурсного забезпечення соціальної роботи з особами літнього віку.

В. В. КОСТІНА

5. Розробіть сценарії певних заходів до запропонованих проєктів.

Література [баз.: 2, 10, 12, 16, 18, 19, 29, 32, 33, 35, 38, 39, 45, 46, 49, 50, 53; доп.: 65, 68, 72, 79, 89, 111, 112, 118].

Семінарсько-практичне заняття № 13

Тема: ПРАКТИКИ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ З СІМЕЙ ЗІ СЖО ТА ОСОБАМИ З ЗАЛЕЖНОЮ ПОВЕДІНКОЮ

Мета: опанування суті та практичних засад організації ресурсозбереження з дітьми та молоддю з сімей зі СЖО та особами з залежною поведінкою

Питання:

1. Суть та особливості соціальної роботи з аналізу та відновлення ресурсів з особами з залежною поведінкою.

2. Практика ресурсного забезпечення соціальної роботи з особами з залежною поведінкою.

3. Суть та особливості соціальної роботи з аналізу та відновлення ресурсів дітей та молоді з сімей зі СЖО.

4. Практика ресурсного забезпечення соціальної роботи з дітьми та молоддю з сімей зі СЖО.

Вивчіть поняття: дітьми та молоддю з сімей зі СЖО, особами з залежною поведінкою.

Виконайте завдання:

1. Розробіть конкретний проєкт (програму) ресурсного забезпечення соціальної роботи з дітьми та молоддю з сімей зі СЖО.

2. Розробіть конкретний проєкт (програму) ресурсного забезпечення соціальної роботи з особами з залежною поведінкою.

3. Доберіть методичне забезпечення до проєкту (програми) ресурсного забезпечення соціальної роботи з дітьми та молоддю з сімей зі СЖО.

4. Доберіть методичне забезпечення до проєкту (програми) ресурсного забезпечення соціальної роботи з особами з залежною поведінкою.

5. Розробіть сценарії певних заходів до запропонованих проєктів.

Література [баз.: 2, 3, 10, 15, 16, 18, 19, 24, 29, 32, 33, 35, 39, 45, 46, 49, 50, 57; доп.: 61, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 76, 77, 78, 82, 83, 84, 86, 91, 93, 94, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 108, 109, 110, 119].

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Семінарсько-практичне заняття № 14

Тема: ПІДСУМКОВЕ ЗАНЯТТЯ

Мета: узагальнення знань та вмінь з дисципліни, виявлення рівня професійної компетентності за матеріалами курсу.

Питання:

1. Захист ІНДЗ № 1 (представлення презентацій та проєктних пропозицій різними проєктними групами та їх обговорення).

2. Тестування за матеріалами курсу.

Виконайте завдання:

1. Підготуйте ІНДЗ до захисту.

2. Розробіть презентацію до ІНДЗ та додаткові роздаткові матеріали у разі необхідності.

3. Підготуйтеся до тестування за матеріалами курсу.

4 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ

Мета здійснення індивідуального науково-дослідного завдання полягає в подальшій систематизації, засвоєнні та поглибленні теоретичних знань з даного курсу, а також у набутті досвіду реалізації умінь на практиці та вимірювання власного особистісно-професійного потенціалу як важливого ресурсу для здійснення соціальної роботи у зазначеному напрямі.

Одним з найважливіших надбань під час виконання індивідуального науково-дослідного завдання є розвиток у здобувачів вищої освіти навичок самостійного пошуку оптимальних рішень з урахуванням сучасних суспільних вимог, використанням досягнень вітчизняного й зарубіжного досвіду з ресурсозабезпечення у соціальній роботі, а також засвоєння загальних методів й технологій відповідної професійної діяльності.

Отже, ІНДЗ з дисципліни «Ресурсне забезпечення соціальної роботи» передбачає розробку навчального проекту соціальної роботи з відновлення, пошуку та залучення ресурсів з певною групою клієнтів, а також діагностування власного особистісно-професійного потенціалу та оформлення ресурсної мапи-моделі для його ефективної реалізації. Тему роботи над проектом здобувачі вищої освіти вибирають самостійно, враховуючі орієнтовний перелік тем (див. Додаток Д) та власні наукові інтереси.

4.1 Правила виконання ІНДЗ

Навчальний проект є *самостійним науково-методичним дослідженням*, яке складається з двох розділів: **теоретичного** (що містить матеріали стосовно об'єкта (цільової групи) та предмета дослідження - власну модель соціальної роботи з ресурсозабезпечення) та **методичного** (це методичні матеріали, що потрібні для реалізації запропонованої моделі).

Робота над теоретичним розділом передбачає ґрунтовне ознайомлення з вітчизняними методиками та зарубіжним досвідом здійснення ресурсозабезпечення у певному напрямі соціальної роботи, їх узагальнення та представлення у вигляді проектної пропозиції та моделі запропонованої діяльності з ресурсозабезпечення.

Написання другого методичного розділу передбачає створення власних методичних матеріалів, узагальнення власного досвіду з їх використання на практиці, які можна застосовувати під час здійснення діяльності з ресурсозабезпечення з певною групою клієнтів.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Створення ресурсної мапи-моделі є *самостійним практико-орієнтованим ІНДЗ*, що спирається на результати та висновки певних наукових досліджень та практичних наробок у галузі соціальної роботи.

Роботу над підготовкою ресурсної мапи-моделі слід розпочинати з ознайомлення з науковою літературою, пропонованою під час лекційних та настановного семінарського заняття.

Наступним кроком є творча робота над вибором форми представлення моделі (таблиця, схема). Результатом цієї роботи є уточнення критеріїв та показників для моделі. Далі іде робота з опанування методів вимірювання визначених на моделі критеріїв та показників особистісно-професійного потенціалу.

Наступним етапом є вимірювання власних характеристик та аналіз отриманих результатів та визначення можливих ресурсів та резервів у його удосконаленні, а також створення програми власної роботи над його удосконаленням.

Далі здобувач вищої освіти має показати результат виконання завдання викладачу та, визначивши його сильні та слабкі місця, доопрацювати та захистити під час відповідного семінарсько-практичного заняття.

4.2 Правила оформлення ІНДЗ

Оформлення результатів дослідження, а також формулювання загальних висновків потребують дотримання вимог для будь-якого наукового дослідження: точність, логічність, послідовність, доказовість, аргументованість, вірогідність.

ІНДЗ виконують у комп'ютерний спосіб і роздруковують на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм). Текст та інші надруковані і вписані елементи за насиченістю мають бути чорними, контури літер і знаків чіткими, без ореола і розшиту фарби. Насиченість літер і знаків має бути однаковою в межах усього оригіналу. При комп'ютерному набірні тексту дозволяється використовувати всі можливості редактора Word (версії 6.0, 7.0).

Основний текст набирається на сторінці формату А4 з полями зверху 2,0 см, знизу 2,0 см, зліва 2,0 см, справа 1,0 см, поле для колонцифри 1,5 см. Для набору використовується шрифт Times New Roman, 14 кегль. Рядки вирівнюють за шириною, абзацний відступ 1,2 см; міжрядковий інтервал – полуторний). Обов'язково має бути включений перенос слів.

Іноземні імена і назви. Прізвища іноземних вчених, назви зарубіжних фірм, компаній і установ пишуть в українській транскрипції, але при першому згадуванні наводять у дужках назву

В. В. КОСТІНА

мовою оригіналу. Назви фірм, компаній, установ пишуть у лапках (за виключенням назв, які є літерною абрєвіатурою).

Скорочення в тексті. Скорочують слова, які стоять перед цифрою і позначають посилання на той чи інший елемент у тексті: том – т.; випуск – вип.; видання – вид.; розділ – розд.; додаток – дод.; частина – ч.; сторінка – с.; рисунок – рис.; таблиця – табл.; номер – №, пункт – п.

Скорочують пояснювальні слова і словосполучення: та інше – та ін.; таке інше – т.ін.; дивись – див.; порівняй – пор. Але ці ж слова всередині речення не скорочують.

У тексті, включаючи таблиці та ілюстрації, можна використовувати тільки скорочення слів та словосполучень, встановлених правилами орфографії та нормативними документами, зокрема, стандартом. Інші способи скорочення не припускаються.

У тексті використовують тільки ті абрєвіатури, які попередньо пояснені.

При поділенні тексту на розділи, підрозділи, пункти і підпункти кожний з них нумерують арабськими цифрами, наприклад, 1 – перший розділ,

1.1 – перший підрозділ першого розділу. Після номера розділу, підрозділу.

Заголовки розділів необхідно розміщувати по центру рядка і набирати прописними літерами без крапки в кінці, без підкреслення. Переноси слів у заголовках не дозволяються.

Заголовки підрозділів слід починати з абзацного відступу і набирати рядковими літерами, крім першої прописної, без крапки в кінці. Відстань між заголовками і наступним або попереднім текстом дорівнює одному пустому рядку.

Розміщують таблиці у науковій праці безпосередньо після посилання на них у тексті. Коли таблиця займає багато місця, тоді її виконують на окремій сторінці і розміщують відразу після цієї сторінки, де є посилання на неї.

Якщо таблиця безпосередньо з текстом не пов'язана, то її можна навести у додатках. Над таблицею пишуть її назву, яка стисло характеризує значення зібраних у таблиці даних. Назву таблиці розміщують симетрично до тексту.

Таблиця 4.1

НАЗВА ТАБЛИЦІ (зразок)

Методи соціальної допомоги сім'ям	Кількісний показник
Індивідуальна матеріальна допомога	73
Психологічний тренінг для батьків	8

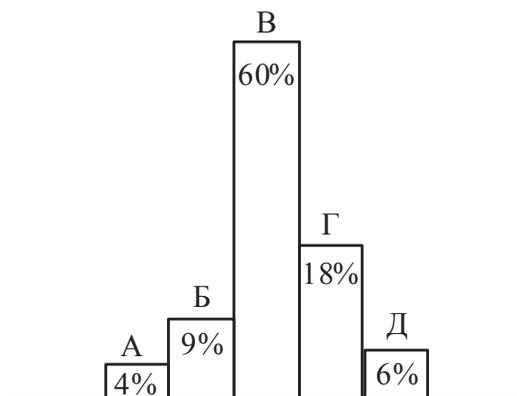
РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Таблиці нумерують в межах розділу, номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою.

Назву таблиці друкують рядковими літерами (окрім першої прописної) і розміщують справа над таблицею. *Наприклад:* Таблиця 9.

Слово «Таблиця _____» вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «Продовження таблиці _____» та вказують її номер.

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, які розділені крапкою. Ілюстрації можуть мати назву, яку розміщують після пояснювальних даних, наприклад, «Рисунок 9.1 – Порівняльна діаграма витрат часу». Розмір ілюстрацій має бути мінімальним, але з урахуванням зменшення в масштабі 1:2.

А – відрядження; Б – незаплановані зустрічі; В – засідання, інструктивні наради, збори ; Г – робота з документацією; Д – розмови по телефону.

Рисунок 9.1 – Порівняльна діаграма витрат часу

Додатки оформлюють як продовження тексту навчальної книги, що позначаються прописними літерами української абетки (за виключенням Г, Є, З, І, Ї, О, Ч, Ъ). Якщо у додатку є рисунки, таблиці і формули, вони нумеруються наскрізною нумерацією у межах кожного додатка.

В. В. КОСТІНА

Список літературних джерел є обов'язковим елементом ІНДЗ. Зміст списку дає уявлення про те, наскільки його автор зумів вивчити стан досліджуваної проблеми, а також наскільки він володіє інформацією щодо об'єкта й предмета власного дослідження.

До списку літератури до ІНДЗ включають тільки використані або цитовані інформаційні джерела. Розміщують список у кінці роботи, після загальних висновків.

Оформлення списку літературних джерел виконують одним із таких варіантів:

- 1) за алфавітом (найбільш бажаний варіант);
- 2) у послідовності першого згадування робіт;
- 3) у хронологічному порядку.

Обсяг списку літературних джерел не враховується в загальну кількість обсягу роботи, але не може перебільшувати 5% від її загального обсягу. Відомості про кожне літературне джерело записують відповідно до існуючих правил бібліографічного опису друкованих праць, встановлених стандартом

Залежно від кількості опис бібліографічного документа може бути: стислим, розширеним та повним. Для ІНДЗ опис бібліографічного документа може бути розширеним, тобто включати тільки запис обов'язкових та деяких факультативних елементів.

- Бібліографічний опис книги одного автора включає прізвище та ініціали автора, назву книги, відомості, що уточнюють зміст, призначення та повторність видання книги, місце видання, рік видання і кількість сторінок у книзі.

Приклад:

Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения: Монография. М.: Педагогика, 1981. 186 с.

- Бібліографічний опис словника виконують за правилами бібліографічного опису книги.

Приклад:

Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психодиагностике. СПб.: Питер Ком, 1999. 528 с.

- Зведений бібліографічний опис багатотомного видання подібний до опису книги. Відомості про те, із скількох томів складається видання, вказують безпосередньо після назви видання, відокремивши його двома крапками (:). Якщо багатотомне видання вийшло з друку протягом кількох років, то наводять рік виходу першого і через тире рік останнього тому.

Приклад:

Український Радянський Енциклопедичний Словник. / Редкол.: Бабичев Ф.С. та ін. 2-ге вид. К.: Голов. ред. УРЕ, 1986–1987; Т. 1–3.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

- Бібліографічний опис окремого тому багатотомного видання може бути складений за двома варіантами. За першим з них опис окремого тому може складатися із загальних відомостей про все видання, доповнене відомостями про окремі том:

Выготский Л.С. Собрание сочинений: В 6-ти томах / Гл. ред. А.В. Запорожец. М.: Педагогика, 1982–1984. Т. 3. Проблемы развития психики / Под ред. А.М. Матюшкина. 1983. 367 с.

- Бібліографічний опис частини видання включає відомості як про саму складову частину, так і про документ, у якому її вміщено. Відомості про складову частину відокремлюють від відомостей про сам документ.

Складова частина видання може бути самостійною працею (наприклад, стаття у журналі, матеріали виступу на конференції) або певною частиною праці, що має самостійний заголовок (це може бути розділ книги).

- У бібліографічному описі статті з періодичного видання спочатку наводять відомості про статтю, а потім про видання, у якому її вміщено. Відомості про статтю включають прізвище (у називному відмінку) автора статті та її повну назву. Відомості про видання включають його назву (в лапки назву журналу не беруть), рік виходу журналу і його номер (число). Елементи відомостей про видання відокремлюють між собою крапкою. У кінці опису вказують сторінки, на яких розміщена стаття у даному журналі (її початок і кінець), відокремлені від попередніх відомостей крапкою. Для позначення кількості сторінок застосовують літеру «С» і арабські цифри.

Бочарова В.Г. Социальные службы: состояние и тенденции. *Педагогика*. 1992. № 3-4. С. 20-27.

- Бібліографічний опис статті з неперіодичного видання має містити відомості про саму статтю та відомості про видання, виконані за правилами опису книги:

Якиманская И.С. Некоторые вопросы повышения уровня развития пространственных представлений у школьников. *Повышение эффективности и качества преподавания черчения*. М.: Просвещение, 1981. С. 44–55.

- У бібліографічному описі окремої частини книги спочатку наводять відомості про працю в цілому, а потім – про відповідну частину:

Ломов Б.Ф. Вопросы общей и педагогической психологии. М.: Педагогика, 1991. Часть III. *Педагогическая психология. Раздел 1. Научно-технический прогресс и средства умственного развития человека*. С. 129–156.

Коли бібліографічні описи у списку пронумеровані, то щоб зробити посилання, у тексті після згадування про конкретний

В. В. КОСТІНА

документ (або після наведення цитати з нього) у квадратній дужках вказують порядковий номер документа арабськими цифрами, за яким його наведено у списку літературних джерел: [17]. За необхідності вказують конкретні сторінки згадуваного джерела (особливо коли наводять цитату): [24, с. 72]. Для багатотомних видань може бути вказаний і номер тому: [32, т. 3, с. 232].

- Електронні документи:

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 10.09.2017).

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
5 ОСНОВНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

5.1 Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

5.1.1 Критерії оцінювання відповіді здобувачів вищої освіти на теоретичне питання іспиту з дисципліни «Ресурсне забезпечення соціальної роботи».

Оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти відбувається у два етапи. Спочатку викладач встановлює, до якого з чотирьох рівнів належить діяльність здобувачів вищої освіти, потім у межах даного рівня визначає повноту діяльності здобувачів вищої освіти.

I рівень – незадовільний (1–3 бали).

Здобувач вищої освіти демонструє окремі елементи знань з курсу «Ресурсне забезпечення соціальної роботи», затрудняється у встановленні взаємозв'язків між ними. Розкриває лише окремі елементи теорії і практики з даного питання. Під час відповіді помиляється в оцінюванні проблем ресурсного забезпечення.

II рівень – середній (4–6 бали).

Здобувач вищої освіти демонструє окремі знання з курсу «Ресурсне забезпечення соціальної роботи», затрудняється у встановленні взаємозв'язків між ними, у поясненні їх. Пояснюючи питання, не може це зробити при його переформулюванні. Показники якості знань (глибина, повнота, оперативність, системність) низькі. У процесі відповіді виявляє соціальні проблеми, що можуть виникати під час діяльності з ресурсного забезпечення різних категорій клієнтів, але аналізує їх однобічно, пропонує лише деякі відомі йому способи їх вирішення. Розглядає окремі елементи теоретичного і практичного аспекту даної проблеми, демонструє при цьому оволодіння деякими методами здійснення діяльності з ресурсного забезпечення.

III рівень – достатній (7–9 бали).

Здобувач вищої освіти демонструє наукові знання з курсу «Ресурсне забезпечення соціальної роботи», а також знання з деяких інших дисциплін (педагогічних, психологічних, правових). Як правило, демонструє добрі знання окремих питань і затрудняється у встановленні взаємозв'язків між ними. У процесі відповіді виявляє соціальні проблеми, що можуть виникати в процесі ресурсного забезпечення, аналізує їх, пропонує відомі йому способи їх вирішення. Розглядає не лише теоретичний аспект даної проблеми, але й практичний, демонструє оволодіння методами здійснення ресурсного забезпечення.

В. В. КОСТІНА

IV рівень – високий (10–12 балів).

Здобувач вищої освіти демонструє наукові знання з курсу «Ресурсне забезпечення соціальної роботи», а також знання з інших фахових дисциплін, встановлюючи взаемозв'язки між ними. У процесі відповіді виявляє соціальні проблеми, що виникають у процесі ресурсного забезпечення, аналізує їх з різних сторін, генерує нові ідеї, підходи, гіпотези щодо їх вирішення. Розглядаючи проблему, здійснює різнорівневий аналіз – на методологічному рівні, теоретичному, практичному. Розкриваючи практичний аспект даної проблеми, демонструє оволодіння методами здійснення соціальної роботи з ресурсного забезпечення в різних спеціалізованих закладах, пропонує свої способи вирішення проблеми. Розуміє ймовірнісний характер результатів соціальної роботи. Під час відповіді виявляє гуманний підхід до вирішення соціальних проблем отримувачів послуг, а також здійснює рефлексію щодо своєї можливої діяльності з ресурсозабезпечення щодо вирішення зазначеної соціальної проблеми.

5.1.2 Критерії оцінювання розв'язання здобувачам вищої освіти практичного завдання.

Оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти відбувається у два етапи. Спочатку викладач встановлює, до якого з чотирьох рівнів належить діяльність здобувачів вищої освіти, потім у межах даного рівня визначає повноту діяльності здобувачів вищої освіти.

I рівень – незадовільний (1–3 бали).

Здобувач вищої освіти намагається вирішити типову проблему щодо ресурсозабезпечення, встановлює лише деякі з її елементів (об'єкт, суб'єкт, мета, засоби, результат). Аналізує проблему однобічно, як статичний об'єкт, не визначаючи протиріччя. Вирішує проблему він, як правило, на підставі свого власного досвіду, застосовуючи лише окремі елементи знань з курсу «Ресурсне забезпечення соціальної роботи» та інших фахових дисциплін. У процесі вирішення проблеми ресурсозабезпечення з певної соціальної проблеми помиляється в оцінюванні ресурсів її учасників.

II рівень – середній (4–6 бали).

Здобувач вищої освіти вирішує типову проблему ресурсозабезпечення, встановлює її об'єкт і суб'єкт, визначає мету, пропонує засоби і прогнозує результат діяльності. Аналізує проблему однобічно, як статичний об'єкт, не визначаючи протиріччя. У процесі розв'язання проблеми він застосовує окремі знання з курсу «Ресурсне забезпечення соціальної роботи» та інших фахових дисциплін. У процесі вирішення проблеми під час добору ресурсів оцінює діяльність її учасників, виражає гуманне ставлення до них.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

III рівень – достатній (7–9 бали).

Здобувач вищої освіти вирішує нову для себе проблему ресурсозабезпечення, виявляючи при цьому протиріччя на підставі аналізу дії декількох факторів, чітко формулює проблему, встановлює об'єкт і суб'єкт, визначає мету, на основі різнобічного аналізу ресурсної бази пропонує засоби і вірно прогнозує результат. У процесі розв'язання він застосовує наукові знання з курсу «Ресурсне забезпечення соціальної роботи», а також знання з інших фахових дисциплін. Аналізує проблему з різних сторін, із застосуванням декількох факторів. У процесі виконання завдання з точки зору ефективного використання ресурсів оцінює діяльність усіх суб'єктів і об'єктів, виражає гуманне ставлення до них.

IV рівень – високий (10–12 бали).

Здобувач вищої освіти вирішує нову для себе проблему ресурсозабезпечення у соціальній роботі, виявляючи при цьому протиріччя на підставі аналізу дії багатьох факторів, чітко формулює проблему, встановлює об'єкт і суб'єкт, обґрунтовано визначає мету діяльності, пропонує декілька можливих засобів і прогнозує результат. У процесі вирішення проблеми він застосовує наукові знання з курсу «Ресурсне забезпечення соціальної роботи», а також знання з інших фахових дисциплін; генерує нові ідеї, підходи, гіпотези щодо вирішення проблеми ресурсозабезпечення. Аналізує проблему різнобічно, із застосуванням багатьох факторів. Розуміє імовірнісний характер результатів соціальної роботи. У процесі розв'язання проблеми вірно оцінює діяльність її суб'єктів і об'єктів, виражає гуманне ставлення до них, а також використовує вітчизняний та зарубіжний досвід ресурсозабезпечення у галузі соціальної допомоги для ефективного вирішення проблеми. Здійснює рефлексію щодо своєї можливої діяльності у цієї ситуації.

5.1.3. Критерії оцінювання якості виконання ІНДЗ.

Оцінювання ІНДЗ здобувачів вищої освіти з соціальної роботи відбувається за трьома напрямками:

1. За виконане теоретичне дослідження. Оцінюється зроблений аналіз джерел, вміння самостійно викладати матеріал, використання категорій ресурсозабезпечення у соціальній роботі.

2. За пропозиційну частину. Оцінюється новизна, самостійність роботи автора, можливість практичного застосування розроблених засобів.

3. За доповідь. Оцінювання здійснюється відповідно до критеріїв, наведених у табл. 5.1.

Критерії оцінювання якості доповіді з захисту ІНДЗ

Характеристики якості доповіді	Критерії якості доповіді			
	1 рівень	2 рівень	3 рівень	4 рівень
Актуальність	Актуальність дослідження не обґрунтовано.	Актуальність дослідження обґрунтовано недостатньо, лише з одного боку.	Актуальність дослідження обґрунтовано з різних сторін.	Актуальність дослідження обґрунтовано різнобічно, з урахуванням сучасних тенденцій розвитку.
Практична значущість	Матеріал дослідження не можна використати у практичній діяльності.	Після доробки деякі матеріали дослідження можна використати у практичній діяльності.	Усі матеріали дослідження підготовлено до використання у практичній діяльності.	Подано методичні рекомендації із застосування наведених матеріалів
Особистий внесок автора дослідження	Автором наведено окремі з існуючих теоретичних досліджень та методичних матеріалів	Автором наведено велику кількість існуючих теоретичних досліджень, а також зроблено спробу їх класифікації	Автором зроблено узагальнення теоретичних досліджень з даної проблеми, здійснено обробку існуючих методичних матеріалів	Автором самостійно зроблено теоретичний аналіз даної проблеми, розроблено власні методичні матеріали
Обґрунтованість	Основні положення доповіді не обґрунтовано.	Положення доповіді обґрунтовано недостатньо.	Окремі положення доповіді обґрунтовано недостатньо	Всі положення доповіді обґрунтовано.
Культура доповіді	У доповіді відсутні основні її частини (постанова проблеми, шляхи її вирішення, висновки). Мова доповідача неграмотна, наукові терміни і категорії не використовуються. Неправильно використано час, відведений для доповіді.	У доповіді недостатньо виділено основні її частини (постанова проблеми, шляхи її вирішення, висновки). Доповідач неправильно використовує наукові терміни і категорії. Нераціонально використано час, відведений для доповіді.	У доповіді поставлено проблему, визначено шляхи її вирішення. Окремі терміни і наукові категорії використано неправильно, але зроблено правильні висновки. Мова доповідача в цілому грамотна	У доповіді поставлено проблему, визначено шляхи її вирішення, зроблено висновки. Мова доповідача грамотна, правильно використано наукові терміни і категорії. Правильно використано час, відведений для доповіді.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

5.2 Організація змісту та оформлення методичної папки

Методична папка є скарбничкою самостійного доробку здобувача вищої освіти з дисципліни. До змісту методичної папки входять як обов'язкові матеріали для здійснення відповідного виду діяльності, так і додаткові методичні нароби, аналіз яких дає можливість викладачеві об'єктивно визначити рівень опанування знаннями та вміннями, необхідними для виконання діяльності з ресурсозабезпечення в різних соціальних інституціях.

До методичної папки мають бути оформлені усі індивідуальні та групові завдання, що визначено в розділі 7 робочої програми дисципліни (більш деталізовано у розділі письмової роботи до кожного семінарсько-практичного заняття). До основних матеріалів відносяться усі завдання, а також словник термінів. Допоміжними матеріалами є питання для обговорення.

Матеріали методичної папки оформлюють на аркушах формату А4 окремо для кожного семінарського заняття, визначаючи його тему, та збирають у вигляді папки.

**Література до дисципліни
«Ресурсне забезпечення соціальної роботи»
Основна**

1. Андрущенко В.П. Менеджмент соціальної роботи. Соціальна робота: навч. посіб. Кн. 7. Київ: ДЦССН, 2003. 276 с.
2. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.
4. Войчихова А. Виховуємо лідерів. Київ: Главник, 2007. 112 с.
5. Головатий М.Ф., Лукашевич М.П., Дмитренко Г.А. Управлінські аспекти соціальної роботи: курс лекцій. Київ: МАУП, 2002. 367 с.
6. Грищенко С.В. Самовдосконалення майбутніх фахівців соціальної сфери: монографія. Чернігів: ЧНПУ, 2011. 328 с.
7. Гужва Т.М. Використання інноваційних технологій у формуванні професійних цінностей майбутніх соціальних працівників. *Наукові записки. Сер. Психолого-педагогічні науки*. 2012. № 4. С. 72–76.
8. Джуринський П.Б. Визначення технологічних критеріїв підготовленості майбутніх фахівців фізичного виховання до оздоровчої освіти школярів. *Наука і освіта*. 2011. № 2. С. 15–20.
9. Дмитренко Т.О., Ярьсько К.В. Методологічні основи соціальної педагогіки. Харків: Крок. 2003. 32 с.
10. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. / За заг. ред. проф. І.Д. Звереві. Київ, Симферополь: Універсум, 2013. 536 с.
11. Занюк С. Психологія мотивації. Київ: Эльга-Н; Ника-Центр, 2001. 352 с.
12. Кабаченко Н.В., Семигіна Т.В. Особливості застосування екологічного підходу у практиці соціальної роботи. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8160/Kabanenko_Osoblyvosti_zastosuvannya_ekologichnogo.pdf (дата звернення: 14.08.2019).
13. Комарова Е.И., Войтенко А.И. Менеджмент социальной работы. Москва: ВЛАДОС, 2001. 288 с.
14. Комунікативна професійна компетентність як умова взаємодії соціального працівника з клієнтом / За ред. А.Й. Капської. Київ: ДЦССМ. 2003. 87 с.
15. Костіна В.В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів та соціальних працівників до формування здорового способу життя учнів. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження: кол. моногр. Харків: Вид. С. Г. Рожко, 2017. С. 439–446.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

16. Костіна В.В. Професійна підготовка майбутніх фахівців соціальної галузі до профілактики дезадаптації учнів у різних соціальних інституціях: монографія. Харків : ХОГОКЗ, 2018. 364 с.
17. Костіна В.В. Ресурсне забезпечення соціальної роботи: силабус. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019. 45 с.
18. Костіна В.В. Теорія та практика використання етнопедагогічних засобів у професійній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери до профілактики дезадаптації учнів: навч.-метод. посіб. Харків: ФОП Мезіна, 2018. 112 с.
19. Лукашевич А.П., Мигович І.І., Пінчук І.М. Соціальна робота в Україні: теоретико-методичні засади. Київ: МАУП. 2001. 126 с.
20. Лукашевич М. Менеджмент соціальної роботи: сутнісні характеристики та функції. *Соціальна робота в Україні: теорія та практика*. 2003. №4. С. 21–24.
21. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Менеджмент соціальної роботи: теорія і практика: навч. посіб. Київ: Каравела, 2007. 296 с.
22. Мельник Ю. Б. Діалектика здоров'я. *Єдиний мир – здоровий человек*: сб. тр. междунар. конгр., 27-30 апр. 2004 г. Ялта, 2004. С. 214–216.
23. Мельник Ю. Б. Соціально-педагогічна система формування культури здоров'я школярів. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2008. № 1. С. 50–56.
24. Мережа центрів соціальних служб для молоді: Інформаційний довідник. Київ: ДЦССМ. 2003. 84 с.
25. Микитюк С.О. Ресурсний підхід у підготовці майбутніх фахівців. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія*. Вип. 53. С. 135–144.
26. Нагаєв В.М. Технологічні засади управління самостійною та індивідуальною роботою студентів. *Витоки педагогічної майстерності*. 2011. Вип. 8. Ч. 1. С. 40–45.
27. Никитина В.Б., Василенко Т.Д. Психодіагностика в системі соціальної роботи: учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений. Москва: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2004. 208 с.
28. Овчарова Р.В. Практическая психология образования: учеб. пособ. для студ. психол. фак-тов университетов. Москва: Издательский центр «Академия», 2003. 448 с.
29. Овчарова Р.В. Справочная книга социального педагога. Москва: ТЦ Сфера, 2002. 480 с.
30. Олексюк Н.С. Основні ресурси соціального супроводу сімей військовослужбовців в умовах реформування збройних сил України. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Сер.: Соціально-

В. В. КОСТИНА

- педагогічна. 2012. Вип. 18. С. 154–162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkp_sp_2012_18_22 (дата звернення: 12.09.2019)
31. Олефір В.О. Психологія саморегуляції суб'єкта діяльності: дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.01 / Харків. інжен.-педагог. акад. Харків, 2016. 428 с.
  32. Павленок П.Д., Руднева М.Я. Технологии социальной работы с различными группами населения: учеб. пособ. Москва: ИНФРА-Москва, 2009. 272 с.
  33. Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям в громаді: узагальнення досвіду проекту. Інформаційні матеріали / автори упорядники: Безпалько О.В., Семигіна Т.В. Київ: Український фонд «Благополуччя дітей». 2007. 24 с.
  34. Поліщук В.А. Становлення професіоналізму соціального педагога на основі компонентів індивідуального стилю його діяльності. *Молодь і ринок*. 2011. № 4. С. 38–43.
  35. Понятійно-термінологічний словник з соціальної роботи / За ред. І.В. Козубовської, І.І. Миговича. Ужгород: УЖМУ, 2001. 152 с.
  36. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии / Сост: В.Д. Балин, В.К. Гайда, В.К. Гербачевский и др. Под общей ред. А.А. Крылова, С.А. Маничева. Санкт-Петербург: Питер, 2003. 560 с.
  37. Прикладные аспекты современной психологии: термины, законы, концепции, методы / Справочное издание, автор-составитель Н.И. Конюхов, 1992 г. URL: <https://www.vocabulary.ru/dictionary/979> (дата звернення 11.10.2017).
  38. Професійна підготовка соціального педагога: теоретико-практичний контекст: колективна монографія / О. Величко, О. Гуренко, Н. Захарова, М. Іванова, В. Котляр, М. Мішечкіна, К. Петровська, І. Сизоненко, А. Тургенева / За заг. ред. О. Гуренко. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2013. 332 с.
  39. Психология социальной работы: учебн. пособ. / Под общ. ред. М.А Гулиной. Санкт-Петербург: Питер, 2004. 351 с.
  40. Психология. Учебник для гуманитарных вузов / Под общ. ред. В.Н. Дружинина. Санкт-Петербург: Питер, 2001. 656 с.
  41. Психологічні критерії соціальної дезадаптації дитини: колективна монографія / Максимова Н.Ю., Грись А.М., Манілов І.Ф. та ін. Київ: Педагогічна думка, 2010. 192 с.
  42. Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие. Самара: Издательский Дом «БАХРАХ», 1998. 672 с.
  43. Ресурсний підхід в соціальній роботі – презентація онлайн. URL: <https://www.google.com/search?:...> (дата звернення: 14.08.2019).

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

44. Седых О.Г Проблемы ресурсного обеспечения социальной работы. Электронный научный журнал «Известия Иркутской государственной экономической академии». 2010. №5. С. 49–56.
45. Соціальна робота в Україні : навч. посібник / За заг. ред. І.Д. Звереві, Г.М. Лактіонові. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
46. Соціальна робота в Україні: теорія та практика: Посібник для підвищення кваліфікації працівників центрів соціальних служб для молоді. Ч. 3 / За заг. ред. А.Я. Ходорчук. Київ : ДЦССМ. 2002. 172 с.
47. Соціально-педагогічна практика: навч.-метод. посіб. / В.В. Костіна та ін. Харків: ХНПУ, 2010. 68 с.
48. Соціально-педагогічна практика в ЗНЗ: навч.-метод. посіб. / В.В. Костіна та ін. Харків: ХНПУ, 2008. 32 с.
49. Технології соціально-педагогічної роботи : навч. посібник / За заг. ред. проф. А.Й. Капської. Київ. 2000. 372 с.
50. Технологія роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді: метод. посібн. Київ: ДЦССМ; Державний інститут проблем сім'ї та молоді. 2003. 88 с.
51. Троценко Н.Є. Методика організації ресурсних центрів для соціальних працівників (на прикладі київського ресурсного центру імені Андрія Муравйова-Апостола. *Науковий вісник Донбасу*. 2010. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2010_4_3 (дата звернення: 14.08.2019).
52. Управлінські аспекти соціальної роботи: курс лекцій. Київ: МАУП, 2002. 376 с.
53. Формування здорового способу життя молоді: проблеми і перспективи / авт. кол. О. Яременко, О. Балакірева, О. Вакуленко та ін. Київ: Український ін-т соціальних досліджень, 2000. URL: www.health.gov.ua/.../79a9a308803a86dfc22569fb0031c486 (дата звернення: 10.11.2017).
54. Шапарь В.Б. Практическая психология. Инструментарий./ В.Б. Шапарь, А.В. Тимченко, В.Н. Швыдченко. Ростов-на-Дону: издательство «Феникс», 2002. 688 с.
55. Шендеровський К. Менеджмент соціальної роботи: посібн. Київ: Главник, 2007. 207 с.
56. Щebetенко А.И. Психологические тесты для лидера коллектива. Москва: ТЦ «Сфера», 2005. 160 с.
57. Ящук Л.П. Ресурсне забезпечення в організації протидії соціальному сирітству на рівні місцевого самоврядування. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 7-8. С. 94–102.

В. В. КОСТИНА

58. Melnyk Yu. Study of trends of students' demand for the formation of competences by higher educational institutions. *Science and Education*. 2017. No. 5. P. 128–134. doi:10.24195/2414-4665-2017-5-22

Допоміжна

59. Гранти міжнародної співпраці URL: <http://culturebridges.eu/international-project-grants> (дата звернення: 12.08.2019).
60. Де шукати грант — ресурси для українських науковців, волонтерів та підприємців. *Blog.imenia.ua*: веб-сайт. URL: <https://www.imena.ua/blog/grant-search/> (дата звернення: 12.08.2019).
61. Діти вулиці: хто вони і як їм допомогти / Упоряд.: Главник О., Комарова Н. Київ: Главник, 2006. 112 с.
62. Доброскок І. Модель методичної системи підготовки фахівців із соціальної педагогіки в умовах вищого навчального закладу. *Нова педагогічна думка*. 2010. № 4. С. 31–33.
63. Дубасенюк О.А. Інноваційні освітні технології та методики в системі професійно-педагогічної підготовки. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: монографія / За ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. С. 14–47.
64. Дужа-Задорожна М.П., Швед М.С. Професійна підготовка соціальних педагогів до роботи зі сім'єю: досвід Німеччини: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 296 с.
65. Загальні засади соціально-педагогічної роботи з сім'єю: навч.-метод. посіб. / уклад. Л.В. Ричкова, В.В. Костіна. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2004. 32 с.
66. Єфремова Г.Л. Розвиток професійної адаптивності соціальних педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед наук: 13.00.04. Полтава, 2014. 20 с.
67. Журавель Т.В. Сутність та види соціально-педагогічної профілактики ВІЛ-інфекції серед неповнолітніх засуджених. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2012. №2. С. 62–70.
68. Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2008. 240 с.
69. Заверико Н.В. Формування здорового способу життя учнівської молоді: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Наукові записки. Сер. Психолого-педагогічні науки*. 2008. №2. С. 133–136.
70. Зарецкий В.В. Работа в образовательной среде по профилактике употребления наркотиков и психоактивных веществ: оценка и мониторинг. *Социальная педагогика*. 2011. №5. С. 20–34.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

71. Здоровье в твоих руках: пособие по превентивному воспитанию; издание второе, дополненное / сост. Толмачева Л.П. Донецк: Ноулиджское отделение, 2010. 165 с.
72. Івченко Н.В. Особенности деятельности фасилитатора в процессе социальной адаптации. *Наукові записки. Сер. Психолого-педагогічні науки*. 2008. № 2. С. 3–37.
73. Казін Е.М., Блинова Н.Г., Литвинова Н.А. Основы индивидуального здоровья человека: Введение в общую и прикладную валеологию. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. 192 с.
74. Капська А.Й. Деякі аспекти професійної підготовки соціальних педагогів і соціальних працівників. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка. Сер.: Педагогічні науки*. 2010. № 15. С. 12–16.
75. Кириченко В.І., Ковганич Г.Г. Виховний простір: сутність і технологія створення. Пост методика (Превентивне виховання). 2009. № 2. С. 7–15.
76. Кіях Т. Небезпечні пастки для дітей та молоді. Запоріжжя: ПП «Пенежко В.А.», 2010. 92 с.
77. Ковчина І.М. Підготовка соціальних педагогів до соціально-правової роботи: монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. 373 с.
78. Козубовський Р.В. Підготовка майбутніх соціальних працівників до профілактики девіантної поведінки серед учнівської молоді в процесі волонтерської практики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2014. 20 с.
79. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Київ: Саміт-Книга, 2009. 277 с.
80. Комліченко О.О. Науково-методичне забезпечення підготовки молодших спеціалістів в контексті потреб економіки та суспільства. *Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві*. 2013. Вип. 3(4). С. 270–276.
81. Конончук А.І. Професійна підготовка соціальних працівників до партнерства з недержавними організаціями соціальної сфери. *Наукові записки. Сер. Психолого-педагогічні науки*. 2016. № 1. С. 183–187.
82. Конончук А.І. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до роботи з батьками наркозалежних підлітків. *Наукові записки. Сер. Психолого-педагогічні науки*. 2008. №2. С. 82 – 85.
83. Концепція формування превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу в умовах нової соціокультурної реальності (проект) / Оржеховська В.М.,

В. В. КОСТІНА

- Кириченко В.І., Єжова О.О., Федорченко Т.Є. *Психолого-педагогічні науки*. 2013. № 2. С. 41–48.
84. Корчова Г.Л., Корчовий М.М. Профілактика статевих девіацій у молодіжному середовищі: навч. посіб. Київ: «Хай-Тек Прес», 2007. 140 с.
85. Костіна В.В. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі до використання здоров'язбережувальних практик у соціально-реабілітаційній роботі. *Формування здоров'язбережувальних компетентностей молоді в умовах глобалізації: реалії та перспективи*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Хмельницький, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія (28-29 квітня 2020 року) /За науковою редакцією Г.В. Бучківської. Хмельницький: ФОП Колісник С.А., 2020. С. 93–97.
86. Костіна В.В. Професійна підготовка фахівців соціальної сфери до організації партнерської взаємодії у процесі формування здорового способу життя у дезадаптованих дітей та молоді. *Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери*: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, 5–6 травня 2016 року. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2016. С. 88–90.
87. Костіна В. В. Роль соціальних інституцій у профілактиці дезадаптації учнів. *Sciences of Europe*. 2017. Vol. 3. No. 12. P. 36–45.
88. Костіна В. В. Формування професійного світогляду майбутніх фахівців соціальної сфери у процесі їхньої підготовки до профілактики дезадаптації учнів. *Innovative educational technologies: European Union experience and its implementation to the training of educators*: The abstracts of scientifically-methodological works by the results of international scientific and pedagogical internship, which was organized by Danubius University for scientists of Ukrainian universities on December 26–28, 2016 in Sladkovicovo, Slovak Republic. P. 53–58.
89. Костіна В. В. Формування професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів в умовах студентського наукового товариства. *Теорія і практика соціального виховання: соціальна суб'єктність, активність та відповідальність*: Матеріали науково-практичної конференції, 21 листопада 2014 року. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2014. С. 52–54.
90. Костіна В. В., Яковенко К. Ю. Методичні рекомендації зі спецкурсу «Організація роботи соціального педагога з обдарованими школярами» : навч.-метод. посіб. для студ. спец. «Соціальна педагогіка». Харків : ХНПУ, 2010. 32 с.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

91. Кулікова А. Є. Підготовка соціальних працівників до роботи з дітьми та молоддю у вищих навчальних закладах Швеції: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.05. Луганськ, 2009. 20 с.
92. Лесина Т.М. Інноваційний потенціал анімаційної діяльності у соціально-педагогічній роботі з дезадаптованими дітьми та підлітками. *Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка*. 2011. №16. С. 295–303.
93. Максимовська Н.О. Соціально-педагогічна діяльність зі студентською молоддю у сфері дозвілля: анімаційний підхід: монографія. Харків: Тім Пабліш Груп, 2015. 366 с.
94. Малькова М.О. Формування професійної готовності майбутніх соціальних педагогів до взаємодії з девіантними підлітками: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.05. Луганськ, 2006. 20 с.
95. Мельник Ю. Б. Концептуальні засади формування культури здоров'я особистості молодшого школяра: монографія. Харків: ХОГОКЗ, 2012. 244 с. doi:10.26697/9789669726001.2012
96. Мельник Ю. Б., Прокопенко Ю. О., Стаднік А. В. Можливості педагогічної логістики і нові нейробіологічні підходи. *Актуальні питання освіти і науки*: зб. наук. ст., матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 листоп. 2015 р. Харків: ХОГОКЗ, 2015. С. 127 – 130. doi:10.26697/9789669726056.2015.127
97. Методология и методы социальнo-педагогических исследований: Науч., учеб.-метод. пособие для студентов, магистрантов, аспирантов и специалистов в области воспитания и образования, соц. педагогов и соц. работников / Луган. гос. пед. ун-т им. Т. Шевченко; Авт.-сост.: С.Я. Харченко, Н.С. Катинoв, А.Н. Чиж, В.А. Крапинова. Луганск: Альма-матер, 2001. 216 с.
98. Микитенко Н. Роль теоретичних засад соціальної роботи у практичній підготовці соціальних працівників. *Підготовка соціальних працівників/соціальних педагогів до профілактики адиктивної поведінки молоді*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Черкаси: Черкаський національний університет, 2004. С. 137–143.
99. Міщик Л.І., Голованова Т.П., Білоусова З.Г. Сучасні технології в роботі з сім'єю із проблем насильства: досвід, перспективи. Запоріжжя: ЗДУ, 2003. 104 с.
100. Нагаєв В. М. Концептуальні засади управління навчально-творчою діяльністю студентів. *Основи сучасної педагогіки*: монографія / за ред. Т. О. Дмитренко. Херсон: ПП Вишемирський В. С, 2016. С. 123–165.

В. В. КОСТИНА

101. Наконечна О.В. Арт-терапія в професійній діяльності соціального педагога: методичні рекомендації до спецкурса «Основи арт-терапії в соціально-педагогічній діяльності». Глухів: РВВ Глухівського НПУ ім. О. Довженка, 2015. 80 с.
102. Обери здоров'я – обери життя: Посібник на допомогу лекторам, кураторам, вихователям. Київ: Т-во «Знання» України, 2007. 108 с.
103. Омельченко С.О. Взаємодія соціальних інститутів суспільства у формуванні здорового способу життя дітей та підлітків: монографія. Луганськ: Альма-матер, 2007. 352 с.
104. Оржеховська В. Сучасні проблеми дитячої бездоглядності в Україні та шляхи їх вирішення. Пост методика (Превентивне виховання). 2009. № 2. С. 5–7.
105. Панченко С.П. Профілактика жорстокого поводження з дітьми: методичні рекомендації для соціальних педагогів та соціальних працівників. Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2013. 60 с.
106. Петрочко Ж.В. Дитина у складних життєвих обставинах: соціально-педагогічне забезпечення прав: монографія. Рівне: Видавець О. Зень, 2010. 368 с.
107. Пипенко І. С. Обґрунтування структури потенціалу підприємства. *Економіка транспортного комплексу*. 2012. Вип. 20. С. 28–36.
108. Поліщук В.А. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до здійснення профілактичної роботи щодо вживання наркогенних засобів неповнолітніх. *Підготовка соціальних працівників/соціальних педагогів до профілактики адиктивної поведінки молоді*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Черкаси: Черкаський національний університет, 2004. С. 184–191.
109. Приходько В.М. Підготовка майбутніх педагогів до превентивного виховання дітей із неблагополучних сімей: наук.-метод. посіб. Запоріжжя: Прем'єр, 2006. 228 с.
110. Профілактика употреблення психоактивних речовин (програма занятій с подростками). *Воспитание школьников*. 2003. № 6. С. 30–31.
111. Рассказова О.І. Соціальний педагог – суб'єкт розвитку соціальності учнів в інклюзивній школі. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2013. №4. С. 72–79.
112. Ресурсний центр з підтримки інклюзивної освіти. КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» URL: <http://org-hano.blogspot.com/> (дата звернення: 12.08.2019).
113. Ресурси для пошуку фінансування проєктів. Громадська організація «Світ важливих ініціатив». URL: <https://www.inem.lviv.ua/resursy-dlya-poshuku-finansuvannya-proektiv/> (дата звернення: 12.08.2019).

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

114. Робак В.Є. Система підготовки соціальних працівників у деяких зарубіжних країнах. *Наукові записки. Сер. Психолого-педагогічні науки*. 2013. № 2. С. 206–210.
115. Романовська Л.І. Система підготовки фахівців з соціальної роботи за кордоном на прикладі розвинених країн. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2013. Вип. 3. Педагогічні науки URL: https://www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?... (дата звернення: 4.06.2016).
116. Скляр П.П., Мальцева Т.Є., Нетьосов С.І. Інноваційні підходи та особливості в підготовці фахівців соціальної сфери. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014. 248 с.
117. Словарь по профориентации и психологической поддержке. URL: <https://www.psyoffice.ru/slovar-s45.htm> (дата звернення 11.10.2017).
118. Тесленко В.В. Теорія і практика соціально-педагогічної підтримки дітей з обмеженими можливостями в промисловому регіоні: монографія. Вид. 2-ге. Луганськ: Альма-матер, 2007. 368 с.
119. Трубавіна І.М. Теоретико-методичні основи соціально-педагогічної роботи з сім'єю: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: 13.00.05. Луганськ, 2009. 46 с.
120. Як отримати грант. Де шукати спонсорів і гранти? Управління інноваційного розвитку та іміджевих проєктів Департаменту у справах сім'ї, молоді та спорту Харківської міської ради. URL: <https://invest.kh.ua/ua/grants/how-to-get-a-grant/1248-de-shukati-sponsoriv-i-granti> (дата звернення: 14.08.2019).
121. Kostina V.V. Model of professional competence of future social pedagogues and social workers to prevent maladjustment of pupils. *Development and modernization of pedagogical and psychological sciences: experience of Poland and prospects of Ukraine: Collective monograph*. Lublin : Izdawniciba “Baltija Publishing”, 2017. Vol. 2. P. 1–19.
122. Kostina V. Resource provision in social work with vulnerable contingents in conditions of a pandemic crisis. *Education during a pandemic crisis: problems and prospects: Monograph*. Eds. Tetyana Nestorenko & Tadeusz Pokusa. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2020. P. 237–246.

Титульний аркуш індивідуального науково-дослідного завдання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г.С. СКОВОРОДИ

Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки

Індивідуальне навчально-дослідне завдання
(НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЕКТ)

Тема: _____
_____

Виконав: здобувач вищої освіти _____
групи _____
факультету _____
_____
(прізвище, ім'я та по батькові здобувача вищої освіти)

Перевірив: _____
(науковий ступінь, вчене звання викладача)
_____
(прізвище, ім'я та по батькові викладача)

Харків 2020

Перелік основних термінів

Види фандрейзингу: проектний фандрейзинг (залучення коштів під реалізацію проектів); оперативний фандрейзинг (залучення коштів для покриття поточних витрат некомерційної організації (заробітна плата, комунальні витрати і т.п.).

Відбір персоналу – це процес вибору критеріїв, оцінки кандидата і прийняття рішення про його прийом на роботу чи відмову йому.

Грант – це безоплатна цільова субсидія, що надається на конкурсній основі організації, науковій установі, ініціативній групі або індивідуальній особі для реалізації заявленого проекту в певній сфері діяльності.

Загальна працездатність – здатність людини до праці.

Інноваційні методи оцінки ефективності соціальної роботи:

- метааналіз (передбачає систематичний відбір досліджень з подальшим вивченням їх результативності шляхом вирахування середньої величини, виведеної з контрольної групи, з середньої величини по експериментальній групі і подальшого поділу отриманої різниці на стандартне відхилення в контрольній групі);

- оцінка клінічної результативності (або практичної результативності, практичного поліпшення (виявлення ступеня позитивних змін в життєдіяльності клієнта в результаті здійсненого соціального впливу), де немає точних критеріїв, що ускладнює їх використання);

- метод «одиначного клієнта», заснований на обліку специфічного зв'язку між результатами соціальної роботи та особистими характеристиками клієнта, такими, як вік, джерело і гострота проблеми, мотивація на користь змін.

Інформаційно-комунікаційне забезпечення соціальної роботи включає систему інформації соціальної статистики в області доходів, споживання, рівня життя та потреб різних незахищених верств населення, яка потребує у даний час удосконалення впровадження електронних технологій.

Кадри – це соціально-економічна категорія, що характеризує людські ресурси підприємства, організації, закладу, галузі, регіону, країни; це постійний (штатний) склад соціальних працівників в обраній сфері.

Кадрова політика в державі є системою, яка розрахована на тривалий термін лінії розвитку людських ресурсів, що задіяні в соціальній сфері, і націлена на створення організаційного фундаменту

для розвитку особистості та формування громадянського суспільства в Україні.

Кадрове забезпечення – це система підготовки кадрів фахівців для організацій та установ системи соціальної роботи.

Комунікативність – готовність людини до організаційно-комунікативної діяльності, яка оцінюється не тільки кількістю контактів соціального працівника з іншими людьми, а й якістю «емоційного тону» цих контактів.

Консалтинг – це допомога у вирішенні проблем замовника, що включає комплекс послуг щодо діагностування та «лікування» системи управління соціальною роботою.

Консультавання – це вид соціальної діяльності з розв'язання певної проблеми за допомогою певних порад.

Людські ресурси – це сукупність різних якостей людей, що визначають їх працездатність до виробництва матеріальних та духовних благ і є узагальнюючим показником людського фактора розвитку суспільного виробництва.

Матеріальне забезпечення – сукупність об'єктів громадської та комунальної власності, що розташовані на певній території і призначенні для задоволення громадських потреб.

Менеджмент соціальної роботи:

1) напрям управлінської діяльності, що визначився в практиці соціальної роботи лише в другій половині ХХ століття;

2) це самостійний вид професійної діяльності, яка спрямована на досягнення установою соціальної роботи, що діє в ринкових умовах, визначених цілей шляхом раціонального використання матеріальних, людських та інших ресурсів із застосуванням науково обґрунтованих реформ, принципів, функцій та методів управління.

Методи організації пошуку ресурсів:

екстенсивні – створення баз даних фондів і програм, розсилка запитів або заявок;

інтенсивні – ретельне планування і підготовка проектів і подача заявок на грант в ретельно підібраний фонд або програму.

Методи реалізації фандрейзингу: телефандрейзінг (звернення до потенційних спонсорів і благодійників по телефону і факсу); поштовий фандрейзінг (звернення до потенційних спонсорів поштою); індивідуальний фандрейзінг (персональне звернення до спонсорів в особистій бесіді); солофандрейзінг (придбання підтримки впливових, відомих осіб); подієвий фандрейзінг (проведення різних заходів, аукціонів, виставок, лотерей, обідів і т.д.).

Мотивація – це сукупність факторів, що спонукають особистість до прояву активності й визначають спрямованість

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

діяльності (мотиви, потреби, стимули, ситуативні фактори, що детермінують поведінку людини).

Набір персоналу – це залучення працівників для заповнення вакансій, що передбачає уважне планування і координацію зусиль.

Наукове забезпечення - усебічний розвиток різних напрямів наукових розробок, наукових досліджень, а також теоретичної бази з проблематики соціальної педагогіки та соціальної роботи, що здійснюється у межах академічних інститутів та вузівської науки, із залученням вчених, фахівців у сфері соціальної роботи, суспільних і профспілкових структур (бюджетні та позабюджетні фонди, центри зайнятості, центри соціальної служби для молоді та ін.).

Основні методи проведення фандрейзingu: участь у спільних проєктах і отримання цільового фінансування за програмами міжнародних організацій; участь у проєктах, фінансованих державою; соціальне партнерство між державними структурами і недержавним сектором; організація спеціальних заходів щодо збору коштів (благодійних вечорів, аукціонів, концертів, спортивних змагань); залучення волонтерів; особисті зустрічі; використання ресурсів Інтернету для пошуку потенційних донорів, розміщення власних Web-сторінок з описом цілей і програм організації; краудфандинг – колективна співпраця людей, які добровільно об'єднують свої гроші або інші ресурси разом, як правило через Інтернет, щоб підтримати зусилля інших людей або організації; реклама; розсилка листів подяки; залучення членських внесків в організацію тощо.

Персонал – на відміну від кадрів, являє собою більш широке поняття, це особистий склад закладу, підприємства чи організації, це постійні та тимчасові працівники (обслуговуючий персонал), а також волонтери і громадськість.

Правове забезпечення – механізм розробки та ухвалення законодавчих актів у сфері соціального захисту, що формується і функціонує на рівні держави та її структур, які опікуються питаннями соціального забезпечення і соціальної політики в цілому, а також різні громадські організації, професійні союзи, які готують альтернативні державним варіанти законодавчих актів та документів із захисту інтересів працездатного населення.

Професійна працездатність – здатність людини до конкретної праці в конкретній галузі соціальної роботи.

Ресурсне забезпечення менеджменту соціальної роботи – це пошук та залучення інноваційних можливостей системного управління, що дає додаткові потужності впливу на об'єкт управління.

Робоча сила – 1) це спрямованість людини до праці, сукупність її фізичних та духовних здібностей, що використовуються у соціальній роботі; 2) це всі працездатні члени суспільства, фактичні або

В. В. КОСТІНА

потенційні працівники соціальної сфери (волонтери, соціальні працівники, спеціалісти, менеджери соціальної роботи).

Соціальна політика – 1) це складова частина внутрішньої політики держави, яка втілена у її соціальних програмах та практиці і регулює відношення в суспільстві посередництвом інтересів провідних груп населення; 2) сукупність різноманітних заходів, форм діяльності суб'єктів соціально-політичного життя, спрямованих на формування та реалізацію соціальних потреб, що відображають життєві інтереси людини і суспільства.

Стратегічне управління соціальною роботою – управління мережею соціальних закладів, що опирається на людський потенціал як основу організації, орієнтує виробничу діяльність на попит споживачів, оперативно реагує та здійснює своєчасно зміни в організації соціальної роботи, що відповідає виклику з боку соціального середовища та дозволяє досягти максимального ефекту у використанні людських, матеріальних, інформаційних, фінансових та інших можливостей мережі соціальної допомоги громадянам країни, що в сукупності дає змогу значно посилити процес саморозгортання громадянського суспільства в руслі загально-еволюційного процесу європейської та світової спільнот.

Традиційні моделі для оцінки соціальних програм:

- модель результату (оцінюються всі досягнення програми);
- модель мети (фіксує увагу лише на результатах в рамках декларованих цілей);
- системний аналіз (вивчає ступінь позитивного і негативного впливу інших організацій і оточення на соціальні програми);
- вартісна аналітична модель (використовує витрати для визначення їх впливу на результат дії програми, що характеризує її ефективність);
- дискрептивна модель (служує для коригування програм, що спираються на визначені стандарти).

Трудові ресурси – частина населення, яка володіє необхідним фізичним розвитком, здоров'ям, освітою, культурою, здібностями, кваліфікацією, професійними знаннями для діяльності в галузі соціальної роботи.

Фандрейзинг – це: 1) пошук ресурсів (людей, устаткування, інформації, часу, грошей та ін) для реалізації проектів та / або підтримання існування організації; 2) збір коштів (англ. fundraising) – процес залучення грошових коштів та інших ресурсів (людських, матеріальних, інформаційних тощо), які організація не може забезпечити самостійно, та які є необхідними для реалізації певного проекту або діяльності в цілому; 3) діяльність із залученням зовнішніх ресурсів.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Фінансове забезпечення соціального захисту є сукупність джерел фінансування заходів і програм соціального захисту (бюджетні кошти держави і місцевих органів управління, що направляються на реалізацію заходів в рамках соціальної політики; кошти спеціальних фондів соціальної допомоги, що забезпечують підтримку працездатного населення; власні кошти підприємств, установ, організацій та об'єднань, що є джерелом соціальних гарантій для економічно активного (працездатного) населення).

SWOT-аналіз – методика, що застосовується у процесі стратегічного планування, що полягає в розділенні чинників і явищ на чотири категорії: сильних (Strengths) і слабких (Weaknesses) сторін проекту (діяльності); можливостей (Opportunities), що відкриваються при його (її) реалізації; загроз (Threats), пов'язаних з його (її) здійсненням.

**Контрольні питання до іспиту з дисципліни
«Ресурсне забезпечення соціальної роботи»**

1. Охарактеризуйте роль та завдання курсу «Ресурсне забезпечення соціальної роботи» у підготовці фахівця у сфері соціальної роботи.

2. Охарактеризуйте поняття «ресурс» та «ресурсне забезпечення» у соціальній галузі.

3. Охарактеризуйте ресурсний підхід у соціальній роботі.

4. Охарактеризуйте суть і особливості ресурсного забезпечення.

5. Наведіть класифікацію ресурсів у сфері соціальної роботи та дайте їх характеристику.

6. Охарактеризуйте роль соціальних інституцій у ресурсному забезпеченні соціальної роботи.

7. Охарактеризуйте суть і особливості роботи інформаційно-ресурсних центрів.

8. Охарактеризуйте практику надання соціальних послуг у спеціалізованих соціальних інституціях для ресурсного забезпечення роботи у соціальній галузі.

9. Охарактеризуйте роль професіоналізму та особистісного потенціалу соціальних працівників у ресурсному забезпеченні соціальної роботи.

10. Охарактеризуйте роль комунікативної професійної компетентності у ресурсному забезпеченні роботи соціального працівника.

11. Охарактеризуйте професійно значущих якостей соціального працівника, що важливі для ефективного здійснення соціальної роботи.

12. Охарактеризуйте суть і особливості методики вступу в контакт і ведення діалогу.

13. Охарактеризуйте шляхи встановлення контакту з клієнтами та іншими суб'єктами соціальної роботи.

14. Охарактеризуйте рівні спілкування та їх можливості у сфері соціальної роботи.

15. Дайте характеристику значення іміджу у роботі соціального працівника.

16. Дайте характеристику практики використання SWOT-аналізу у менеджменті соціальної роботи.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

17. Дайте характеристику використання SWOT-аналізу з метою визначення стратегічних цілей роботи у певній соціальній інституції (або певному проєкті) як її ресурс.

18. Охарактеризуйте теорію та практику менеджменту соціальної роботи на макро та мікрорівнях.

19. Охарактеризуйте можливості використання моделі толерантності в галузі соціальної роботи.

20. Охарактеризуйте можливості використання технологій мотивації праці у соціальній галузі.

21. Охарактеризуйте суть і особливості діяльності з залучення ресурсів у соціальній галузі.

22. Охарактеризуйте методи організації пошуку ресурсів: краудфандинг; використання ресурсів інтернету; реклама та ін.

23. Дайте характеристику етапів фіндрейзингової діяльності.

24. Охарактеризуйте практику діяльності фахівця соціальної галузі з ресурсозабезпечення у закладах освіти.

25. Охарактеризуйте практику діяльності фахівця соціальної галузі з ресурсозабезпечення у спеціалізованих закладах соціальної допомоги.

26. Дайте порівняльну характеристику різновидів аналізу ефективності соціальної роботи.

27. Дайте порівняльну характеристику методів підвищення ефективності роботи з персоналом соціальної служби.

28. Дайте порівняльну характеристику критеріїв ефективності соціальної роботи та особливостей їх вимірювання.

29. Дайте порівняльну характеристику використання інформаційно-комунікаційних технологій як ресурсів соціальної роботи.

30. Дайте порівняльну характеристику технології вимірювання і контролю результатів праці як ресурс соціальної роботи.

31. Дайте порівняльну характеристику практики надання соціальних послуг у спеціалізованих соціальних інституціях для ресурсного забезпечення роботи у соціальній галузі.

32. Дайте порівняльну характеристику особливостей надання соціальних послуг у інклюзивно-ресурсних центрах та інформаційно-ресурсних центрах СССДМ.

33. Дайте порівняльну характеристику особливостей надання соціальних послуг у інклюзивно-ресурсних центрах та у гендерному ресурсному центрі.

34. Дайте порівняльну характеристику особливостей надання соціальних послуг у інформаційно-ресурсних центрах СССДМ та у гендерному ресурсному центрі.

В. В. КОСТИНА

35. Дайте порівняльну характеристику особливостей надання соціальних послуг у інформаційно-ресурсних центрах СССДМ та у гендерному ресурсному центрі.

36. Дайте порівняльну характеристику ресурсів та резервів власного особистісно-професійного потенціалу.

37. Дайте порівняльну характеристику особливостей використання практик здоров'язбережувальної діяльності у роботі фахівців соціальної галузі.

38. Дайте порівняльну характеристику особливостей профілактики та корекції професійного вигорання фахівців соціальної галузі.

39. Дайте порівняльну характеристику особливостей здоров'язбережувальної діяльності у роботі фахівців соціальної галузі з дітьми та молоддю з ООП.

40. Дайте порівняльну характеристику особливостей здоров'язбережувальної діяльності у роботі фахівців соціальної галузі з особами з різними формами залежної поведінки.

41. Дайте порівняльну характеристику особливостей здоров'язбережувальної діяльності у роботі фахівців соціальної галузі з дітьми та молоддю з сімей зі СЖО.

42. Дайте порівняльну характеристику особливостей здоров'язбережувальної діяльності у роботі фахівців соціальної галузі з людьми літнього віку та молоддю з ООП.

43. Дайте порівняльну характеристику особливостей здоров'язбережувальної соціально-профілактичної роботи фахівців соціальної галузі в Україні та за кордоном.

44. Дайте порівняльну характеристику особливостей здоров'язбережувальної діяльності фахівців соціальної галузі з дітьми та молоддю в Україні та за кордоном.

45. Дайте порівняльну характеристику особливостей здоров'язбережувальної діяльності фахівців соціальної галузі з особами з залежною поведінкою в Україні за кордоном.

46. Дайте порівняльну характеристику особливостей здоров'язбережувальної діяльності фахівців соціальної галузі з людьми літнього віку в Україні за кордоном.

**Практичні завдання з курсу
«Ресурсне забезпечення соціальної роботи»**

1. Складіть проект ресурсного забезпечення соціальної роботи з сім'єю, яка виховує дитину з ООП.

2. Складіть проект ресурсного забезпечення соціальної роботи з дитиною з ООП в умовах освітнього середовища спеціального закладу загальної середньої освіти.

3. Складіть проект ресурсного забезпечення соціальної роботи з дитиною, що залежна від алкоголю чи наркотиків в умовах спеціалізованого закладу.

4. Складіть проект ресурсного забезпечення соціальної роботи з дитиною, що є у конфлікті з законом в умовах служби ювенальної пробації.

5. Складіть проект ресурсного забезпечення соціальної роботи з дитиною з сім'ї у СЖО в умовах ЦСССДМ.

6. Складіть проект ресурсного забезпечення соціальної роботи з дитиною-сиротою в умовах ЦСССДМ.

7. Складіть проект ресурсного забезпечення соціальної роботи з дитиною, позбавленою батьківського піклування в умовах соціально-реабілітаційного центру.

8. Складіть проект ресурсного забезпечення соціальної роботи з дитиною з сім'ї біженців в умовах спеціалізованого закладу.

9. Складіть проект ресурсного забезпечення соціальної роботи з особою літнього віку в умовах спеціалізованого закладу.

10. Складіть проект ресурсного забезпечення соціальної роботи з дитиною з ООП з залученням фахівців спеціалізованих закладів.

11. Складіть проект ресурсного забезпечення соціальної роботи з молодою людиною з залежною поведінкою в умовах громади.

12. Складіть проект ресурсного забезпечення соціальної роботи з соціальним працівником, що працює з дітьми та молоддю, які є у конфлікті з законом та схильний до професійного вигорання.

13. Складіть проект ресурсного забезпечення соціальної роботи з соціальним працівником, що працює з самотніми особами літнього віку та схильний до професійного вигорання.

14. Складіть проект ресурсного забезпечення соціальної роботи з соціальним працівником, що працює з залежною молоддю та схильний до професійного вигорання.

Тест для претендентів на роботу в соціальних службах [5]

Тема: ТЕСТ ДЛЯ ПРЕТЕНДЕНТІВ НА СОЦІАЛЬНУ РОБОТУ

Ключ до тесту

Толерантність

A5	A8	A12	A19	A20	A22	A24	Б2	Б3	Б11	Б13	Б16	=

Приватизм

A4	A6	A14	A15	A17	Б1	Б5	Б8	Б10	Б20	Б21	Б24	=

Велфаризм

A1	A2	A9	A10	A13	A21	A23	Б7	Б12	Б15	Б18	Б19	=

Клієнталізм

A3	A7	A11	A16	A18	Б4	Б6	Б9	Б14	Б17	Б22	Б23	=

Загальна сума = 72

Взаємодія соціального працівника (управління) і клієнта (підлеглого) за типом соціального спрямування [5, с. 115–119]

	Приватизм	Велфаризм	Клієнталізм	Толерантність
1	2	3	4	5
Мета	Контроль, влада	Зручність, комфорт	Спокій, незворушність	Взаємний прогрес
Сильна сторона керівництва	Регламентация дій клієнта (короткочасна ефективність)	Турбота про клієнта		Координація спільних дій
Слабка сторона керівництва	Ігнорування думки клієнта, відсутність координації	Турбота про клієнта має поверховий характер, відсутність загальних цілей	Присутній, але не бере участь, відстороненість від діяльності (відсутнє планування і турбота про клієнта)	
Ставлення до клієнтів (підлеглих)	«Людьми необхідно керувати». Маніпулятивне, егоїстичне	«Люди не хочуть щоб ними керували». Безвідповідальне, альтруїстичне	«Головне – ні в що не втручатися». Безвідповідальне, байдуже	Активізація потенціалу клієнта, взаємовигідна співпраця. Толерантне
Планування роботи з клієнтом (підлеглим)	«Я особисто планую роботу і заходи з реалізації поточних завдань»	«Я пропоную клієнтам завдання і висловлюю впевненість, що вони самі знають, як його краще виконати»	«Я ставлю стратегічні завдання, не вникаючи в конкретні питання. Клієнти самі несуть за них відповідальність»	«Ми спільно виробляємо можливу модель і форми роботи від початку до кінця»
Організація роботи з клієнтом (підлеглим)	«Я визначаю, що» де і як буде робити клієнт, навіть якщо він і не розуміє навіщо це потрібно»	«Клієнти самі знають, що для них краще. Якщо їм потрібні поради, я їх завжди готовий за пропонувати»	«Люди самі вико-нують доручені їм завдання. Я сподіваюся, вони зможуть спільно вирішити будь-яке ускладнення»	«Ми разом визначаємо, хто з нас і за що відповідає, порядок роботи, основні правила та процедури»

Продовження табл. 1

<p>1 Моніторинг і поточне керівництво</p>	<p>2 «Я в курсі усіх подій і бачу як виконуються мої розпорядження»</p>	<p>3 «Мої двері завжди відкриті. Я завжди готовий надати необхідну допомогу»</p>	<p>4 «Я є проміжною ланкою між вищим керівництвом і клієнтом»</p>	<p>5 «Ми з клієнтом встановлюємо графік зустрічей з метою коригування й аналізу надбаного досвіду» цілей і стадій роботи»</p>
<p>Контроль виконання</p>	<p>«Я роблю зауваження і коригую роботу»</p>	<p>«Не потрібно стояти за плечима у клієнтів. Вони і так працюють в міру своїх сил, і можливостей»</p>	<p>«Я спілкуюся з клієнтами і ніколи не втручаюся без крайньої необхідності»</p>	<p>«Постійний аналіз Інформації» яка надходить звідусіль, про хід справ, пошук і аналіз можливостей поліпшення роботи»</p>
<p>Добір виконавців і помічників (клієнтів)</p>	<p>«Найголовніше, щоб клієнти були максимально виконавчими»</p>	<p>«Я намагаюся доручати клієнтам такі завдання, які їм подобаються»</p>	<p>«Я працюю з усіма, кого мені доручають»</p>	<p>«Вимоти до характеру» змісту і темпу роботи узгоджуються з індивідуальними здібностями клієнта»</p>
<p>Вплив на результат у довгостроковій перспективі</p>	<p>Клієнти (співробітники) починають формально ставитися до діяльності внаслідок високої конфліктності і «приватизації» результату (їхнього внеску у справу) керівником.</p>	<p>Якщо клієнт чогось і не виконав, то на це у нього були вагомі причини. Клієнти роблять тільки те, що їм подобається.</p>	<p>Клієнти відпускаються на самотпів, не одержуючи ні підтримки, ні критики.</p>	<p>Чітко сформульовані цілі, повна інформація і толерантні стосунки дають змогу ефективно розв'язувати конфлікти і приймати обґрунтовані рішення.</p>
	<p>Результат неухильно падає передбачуваний, відсутність стабільності</p>	<p>Результат часто не передбачуваний, відсутність стабільності</p>	<p>Результат завжди негативний</p>	<p>Результат постійно поліпшується, клієнт і керівник постійно навчаються і швидко адаптуються до мінливих умов</p>

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5
Вплив на творче ставлення клієнтів (співробітників) до справи	Зниження особистої мотивації клієнтів (співробітників), саботаж, порушення інформаційного метаболізму	Нововведення можуть порушити сформований баланс і призвести до конфліктів	Мінімально достатні зусилля для збереження місця в організації. Чим менше нововведень, тим стабільніше становище клієнта/ліста	Повне володіння інформацією про проблеми клієнтів і толерантний спосіб розв'язання конфліктів ведуть до зростання синергичності і сприяють взаємному розвитку керівника і виконавця.
Ставлення до конфлікту	У випадку відкритого конфлікту ставиться питання» хто правий, а правий завжди керівник. Придушується	Якщо назріває конфлікт, віддають перевагу відмові від нововведень	Конфліктна ситуація ігнорується	Ситуативне лідерство, тому що при конфлікті ставиться питання, у чому істина
Ініціативність клієнтів (співробітників)	Придушується	Обмежена	Не потрібна і не цінується	Зростає
Вплив на моральне задоволення клієнта (співробітника)	Відстороненість клієнта, зростає пасивність. Перехід на інше місце, плинність кадрів	Люди спрямування «велфаризм» і «клерикалізм» задоволені, інші – ні	Оскільки клієнталісту все байдуже, то моральне задоволення – особиста справа клієнта	Виникає від усвідомлення особистого внеску в досягнений результат і максимальної реалізації своїх можливостей.
Вплив типу взаємодії на особисту кар'єру	Негативне	Двоїсте	Нейтральне	Позитивне
Оцінка зробленого	Короткочасна ефективність	Нейтральний	Мінімальний	Максимальний
	«Я особисто вирішую, кого варто заохотити, а кого покарати».	«Що б не трапилося, головне – морально підтримати виконавця».	«Я намагаюся оцінити всіх приблизно однаково».	Критерій оцінки виробляються на самому початку роботи і тоді ж визначаються конкретні показники.
	Суб'єктивна	Суб'єктивна	Перекручена	Об'єктивна

В. В. КОСТІНА

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5
<p>У загальнені ознаки поведінки</p>	<p>Прийдуше інших; тримає усе під контролем; приймає рішення і вимагає виконання від залежних і підлеглих; суворий і вимогливий; визнає тільки власну ініціативу; домагається слухняності; виникує хиби; змушує працювати; завжди і в усьому правий; нетерплячий; упертий; тримає людей на дистанції; завжди швидко знаходить винуватих; привласнює собі всі позитивні результати роботи співробітників; любить роль «наглядача» і йому подобається веселити страх; часто різкий і грубий</p>	<p>Прагне до гармонії людських стосунків; присмний у спілкуванні; уважний; уникає конфліктів; не може відмовити; шанобливий; не скупиється на похвалу і компліменти; готовий допомогти; надмірно довіряє клієнтам і співробітникам, а вони цим користуються; любить співчувати і розраджувати; йде на поступки для збереження добрих стосунків на шкоду справі; не робить закидів; популяр</p>	<p>Апатичний, займає позицію стороннього спостерігача; відмовляється від відповідальності; повільний; не радість з підлеглими та клієнтами; легко поступається; неакуратний; непомітний; уникає змін; зберігає нейтралітет; байдужий; тягне час; заглиблений у себе; мовчазний, бо боїться сказати щось зайве; не ініціативний; не послідовний у виконанні завдань; очікує дій від інших; завжди тримається в тіні та намагається не виділятися</p>	<p>Щирий, відкритий; працездатний; упевнений у своїх силах; спроможний приймати і відстоювати рішення; аналізує інформацію, що надходить; зосереджує увагу на реальних проблемах; послідовний; прагне нововведень; чітко виділяє пріоритети кожного етапу роботи, не випускаючи з уваги стратегічну мету; розкутий; товариський; має почуття гумору; фаховий; захочує й активізує особисте зростання оточуючих; користується ретроспективним аналізом і знаходить першопричину проблеми; цілеспрямований; піклується не тільки про свій добробут, а й оточуючих; чемний і терплячий з клієнтами і співробітниками</p>

Матеріали до С/ПЗ №10

Тема: ОЦІНКА ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Інструкція. Організаторські та комунікативні здібності відіграють важливу роль в організації результативного і безконфліктного спілкування. Дайте відповідь на запитання «так» або «ні» і відмічайте варіант в таблиці.

Запитання: Так Ні

Тест «Оцінка організаторських та комунікативних здібностей»

1. Чи багато у вас друзів, з якими ви постійно спілкуєтесь?
2. Чи часто вам вдається схилити своїх друзів до вашої точки зору?
3. Чи тривалий час вас турбує почуття образи, спричиненої кимось із ваших друзів?
4. Чи завжди вам важко орієнтуватися у критичній ситуації?
5. Чи прагнете ви нових знайомств?
6. Чи подобається вам організовувати свята, спільний відпочинок?
7. Чи правильно те, що вам приємніше проводити час за книжками або комп'ютером, ніж з людьми?
8. Якщо виникають перешкоди у здійсненні ваших намірів, то чи легко ви поступаєтесь ними?
9. Чи легко встановлюєте контакти з людьми, старшими вас за віком?
10. Чи любляете організовувати з друзями ігри та розваги?
11. Чи важко включатись у нову незнайому компанію?
12. Чи часто відкладаєте на наступні дні справи, які необхідно було вирішити сьогодні?
13. Чи можете ви розпочати розмову з незнайомою людиною?
14. Чи прагнете ви того, щоб друзі обов'язково враховували вашу думку?
15. Чи важко пристосовуєтесь до нового колективу?
16. Чи правильно те, що у вас не буває конфліктів з друзями через невиконання ними своїх обіцянок?
17. Чи прагнете ви при нагоді познайомитися з новою людиною?
18. Чи часто у відповідальних справах берете ініціативу на себе?
19. Чи часто виникає роздратування від спілкування і вам хочеться побути наодинці?

В. В. КОСТИНА

20. Чи правильно те, що ви зазвичай погано орієнтуєтесь у незвичному для вас оточенні?

21. Чи подобається постійно знаходитися серед людей?

22. Чи виникає у вас роздратування через те, що не можете завершити розпочату справу?

23. Чи переживаєте ви скупість, сором'язливість, якщо доводиться виявляти ініціативу при знайомстві з новою людиною?

24. Чи втомлюєтесь від постійного спілкування з близькими і друзями?

25. Чи подобається брати участь у загальних розвагах, заходах?

26. Чи виявляєте ініціативу при вирішенні питань, які важливі для ваших друзів?

27. Чи слухне припущення про те, що ви почуваете себе невпевнено у присутності малознайомих людей?

28. Чи слухне припущення про те, що майже ніколи не відстоюєте власну правоту?

29. Чи вважаєте ви, що вам дуже легко внести пожвавлення у нову для вас компанію?

30. Ви є ініціатором вечірок і відпочинку з друзями?

31. Чи прагнете обмежувати коло своїх знайомих?

32. Чи будете відстоювати думку, яка спочатку не сподобалась вашим друзям?

33. Чи почуваете себе вільно при великій кількості людей у незнайомому колективі?

34. Чи є у вас бажання організувати наступну зустріч для своїх друзів?

35. Чи правильно, що спокійно себе почуваете, коли говорите щось великій кількості людей?

36. Чи запізнюєтесь на зустріч, побачення?

37. Чи правильно те, що ідо у вас багато друзів?

38. Чи часто ви опиняєтесь у центрі уваги колег?

39. Чи часто ви відчуваєте невпевненість, хвилювання в розмові з малознайомими людьми?

40. Чи часто ви відчуваєте невпевненість, хвилювання в оточенні знайомих людей?

Тест «Рішучість»

1. Чи легко ви пристосовуєтесь до нових обставин?

2. Чи виключаєте ви телевізор, коли стає ясно, що цього вечора нічого цікавого не буде?

3. Чи здатні ви все відкласти вбік заради улюбленого заняття?

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

4. Якщо вам пропонують винагороду за роботу, то чи погоджуєтесь ви без вагання?
5. Чи одразу ви визнаєте свої помилки?
6. Чи розгублюєтесь ви від несподіваних гостей?
7. Чи змінюєте ви свою думку в результаті серйозної дискусії?
8. Чи купуєте ви річ, яка сподобалась вам у вітрині, хоча на даний момент вона вам не потрібна?
9. Чи погоджуєтесь ви після довгих умовлянь на такі вчинки, які б ви ніколи не зробили з власної волі?
10. Чи знаєте ви достеменно, що будете робити в найближчі вихідні?
11. Чи завжди ви виконуєте свої обіцянки?

Тест «Упевненість у собі»

1. Чи часто ви відчуваєте раптову втому, хоча, по суті, ви і не перевтомлювалися?
2. Чи буває з вами таке, що ви раптом відчули невпевненість – чи зачинили ви за собою двері?
3. Чи часто ви засмучуєтесь без певної причини?
4. Чи байдуже вам, коли, знаходячись у театрі, ви сидите в середині ряду?
5. Чи тяжко вам налаштуватися на чийсь несподіваний візит?
6. Чи лякає вас інколи, якщо раптом задзвонить телефон?
7. Чи часто вам сняться сні?
8. Чи швидко ви зазвичай приймаєте рішення?
9. Чи неприємно, якщо ви на своїй одежі знаходите пляму і в такому вигляді вам доводиться кудись іти?
10. Чи буває з вами таке, що перед відпускнуою поїздкою ви раптом захотіли відмовитись від неї?
11. Чи неприємно вам, коли ви бачите, що хтось вас розглядає?
12. Чи просинаєтесь ви вночі з почуттям сильного голоду?
13. Чи виникає у вас бажання інколи залишитись наодинці з самим собою?
14. Якщо ви прийшли в ресторан сам (сама), то чи сідаєте ви за стіл, за яким уже сидять відвідувачі, хоча є вільний столик?
15. Чи керуєтесь ви у своїх вчинках головним чином тим, чого очікують від вас інші?

На основі результатів тестування визначте резерви та перспективи власного професійного росту щодо підвищення власної культури цільового соціального управління в організації. Запишіть у вигляді перспективного плану.

В. В. КОСТІНА

Тест «Оцінка організаторських та комунікативних здібностей»

Відповідь порівняйте з наведеним нижче **ключем** окремо за організаційними і комунікативними здібностями.

Комунікативні здібності:

Так – питання 1, 5, 9, 13, 17, 21, 25, 33, 37.

Ні – питання 3, 7, 11, 15, 19, 23, 27, 31, 35, 39.

Організаційні здібності:

Так – питання 2, 6, 10, 14, 18, 22, 26, 34, 38.

Ні – питання 4, 8, 12, 16, 20, 24, 32, 36, 40.

Обробка і інтерпретація результатів

Підрахуйте кількість балів і підрахуйте коефіцієнт окремо організаційних (К_о) і комунікативних (К_к) здібностей за формулами:

$$K = 0,05 C,$$

С – кількість співпадань К_к = 0,05 С

0,10–1,45 низький рівень;

0,46–0,55 нижчий за середній;

0,56–0,65 середній; 0,66–0,75 високий;

0,76–1,00 дуже високий.

$$K_o = 0,05 C$$

0,20–0,55 низький;

0,56–0,65 нижчий за середній;

0,66 – 0,70 середній;

0,71–0,80 високий;

0,81–1,00 дуже високий.

Тест «Рішучість». Таблиця-ключ

Номери запитань	Ціна відповіді в балах	
	ТАК	НІ
1	3	0
2	2	0
3	1	0
4	3	0
5	0	3
6	3	0
7	4	0
8	0	3
9	0	4
10	2	0
11	1	0

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Інтерпретація результатів

Просумуйте кількість балів.

Від 0 до 12 балів. Ви нерішучі, постійно зважуєте всі «за» і «проти». Тому часто втрачаєте шанс. Але в певні моменти бути таким просто небезпечно. Намагайтеся бути жорсткішим, інколи потрібно ризикнути. І ви помітите, що оточенню стало легше з вами, та й самі відчуєте себе комфортніше. Не заспокоюйте себе, що це обережність, – ви часто просто боїтесь.

Від 13 до 22 балів. Рішення ви приймаєте обережно, але не уникаєте проблем, які треба вирішити негайно. Коливаєтесь зазвичай тоді, коли потрібно зробити щось стомлююче або обтяжливе для вас. Покладіться на свій досвід та інтуїцію, і вони підкажуть вам правильне рішення.

Від 23 до 29 балів. Ваша логіка, послідовність і твердість, а також те, що ви спираєтесь на практичний досвід, допомагають вам швидко і в більшості випадків правильно приймати рішення. Однак, ці ваші якості інколи пригнічують оточуючих. Непогано було б час від часу проявляти трошки легковажності.

Тест «Упевненість у собі»

Ключ

За відповідь «так» на запитання 1, 2, 3, 4, 5, 6, 11, 12, 15 отримуєте по 1 балу. За відповідь «ні» на запитання 7, 8, 9, 10, 13, 14 ви також отримуєте по 1 балу. Ви можете отримати максимум 15 балів.

Інтерпретація результатів

Підсумуйте кількість балів.

0 балів. Ви настільки самовпевнені, що ваші відповіді здаються не зовсім ширими.

1–4 бали. Ви вільні від необачних вчинків, властивих неврастенікам. Певна частка невпевненості не є недоліком, а скоріше доказом гнучкості вашої психіки.

5–8 балів. У вас яскраво виявлена потреба почувати себе впевнено. Інші люди майже завжди можуть на вас покластися. Проте, через цю вашу рису інколи страждає безпосередність висловлення почуттів.

9–12 балів. Ваша потреба бути впевненим у собі настільки сильна, що є небезпека частенько бачити речі не такими, якими вони є насправді, а такими, які відповідають вашим уявленням. Якщо ви не готові хоча б зрідка відважитися на «стрибок у невідоме», то у вашому житті буде вкрай мало щасливих миттєвостей.

13–15 балів. Ваш страх перед непередбаченими ситуаціями настільки великий, що навіть, приміром, вигравши в лото, ви перш за все відчуваєте якісь сумніви, побоювання. Потреба сталості і

В. В. КОСТІНА

стабільності цілком зрозуміла, але коли вона виростає до надмірних розмірів, то щонайменші зміни обставин уже руйнують у вас почуття впевненості в собі. Якщо довести цю думку до логічного кінця, то мова піде про відмову від розвитку власної особистості. Якщо ви хочете себе переломити, то вам доведеться змиритися з тим, що певна частка невпевненості у вашому характері все-таки залишається.

Навчальне видання

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Навчально-методичний посібник

DOI 10.26697/SRI.KRPOCH/Kostina.V.V.1.2020

Автор – укладач

КОСТИНА Валентина Вікторівна

Художній та технічний редактор В. В. Костіна

Комп'ютерне верстання Я. Ю. Свячена

Видано за рахунок автора

Формат 60x84/16

Гарн. “Times”. Папір офс. Друк цифровий.

Ум. друк. арк. 5,8. Зам. № 2-4

Тираж 300 пр.

Науково-дослідний інститут ХОГОКЗ

<https://institute.culturehealth.org>

Харківська обласна громадська організація “Культура Здоров’я”

Україна, 61105, м. Харків, пров. Забайкальський, 6/6.

Emails: CultureHealth@ukr.net; KOSOCH@gmail.com;

<https://www.culturehealth.org>; T/F: +38 057 775 75 23.

Свідоцтво про державну реєстрацію видавництва

ДК № 4387 від 10.08.2012

**Костіна
Валентина
Вікторівна**

**доктор педагогічних наук, доцент,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди;
Директор з наукової та інноваційної діяльності
Харківської обласної громадської організації
"Культура Здоров'я"**

**Автор понад 100 наукових праць, серед яких: дисертації;
монографії; статті в професійних журналах; статті в
міжнародних наукових журналах А, В, С; статті в збірниках
конференцій, конгресів, симпозіумів; навчальні посібники,
авторські програми для учнів і студентів закладів вищої освіти.**

**Член редакційних колегій міжнародних наукових періодичних
рецензованих журналів „International Journal of Science Annals”
та „International Journal of Education and Science”.**

**Сфера наукових інтересів – освіта та виховання, соціальна педагогіка,
методологія та теорія соціальної педагогіки та соціальної роботи.**

**Навчально-методичний посібник “Ресурсне забезпечення
соціальної роботи» містить п’ять розділів: у першому - надано
інформацію про особливості вивчення навчальної дисципліни;
у другому – перелік літератури для роботи за тематичними
розділами лекцій; у третьому - матеріали для підготовки до
семінарських занять; у четвертому - методичні рекомендації до
виконання ІНДЗ; у п’ятому - рекомендації з виконання
самостійної роботи та критерії її оцінювання.
Посібник може використовуватись для підготовки
здобувачів вищої освіти спеціальності «Соціальна робота»,
слухачів післядипломної освіти, перепідготовки та
підвищення кваліфікації соціальних працівників
у системі педагогічної освіти.**